

Evropské fotožurnalistické agentury

BcA. Milan Bureš

Diplomová práce
2012

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta multimediálních komunikací

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta multimediálních komunikací
Ústav reklamní fotografie a grafiky
akademický rok: 2011/2012

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **BcA. Milan BUREŠ**
Osobní číslo: **K09333**
Studijní program: **N 8206 Výtvarná umění**
Studijní obor: **Multimedia a design – Reklamní fotografie**

Téma práce: **1. Teoretická část:**
Evropské fotožurnalistické agentury

2. Praktická část:
a) reprezentativní publikace: Sevastopol
b) volný výstavní soubor: Sevastopol

Zásady pro vypracování:

1. Teoretická část:

rozsah práce: min. 35 stran textu + předepsané přílohy. Součástí obhajoby práce i hodnocení je přednáška na téma teoretické části Diplomové práce po dobu 25 min. včetně obrazové prezentace. Přednáškou se nerozumí přečtení obsahu práce.

2. Praktická část:

a) reprezentativní publikace na zvolené téma: cca 20 fotografií, odevzdává se definitivní podoba – vázaná publikace včetně grafické úpravy titulní strany, řešení jednotlivých stran či kapitol, doporučený formát min. A4 nebo formát odvozený. Současně se odevzdává 10 ks zdrojových originálních fotografií ve formátu 30x40 cm nebo odvozeném, adjustovaných ve formě výstavních zvětšenin a instalovaných. Publikace bude obsahovat krátký informativní text. Text musí projít jazykovou korekturou.

b) volný výstavní soubor: ucelený, koncipovaný soubor fotografií (explikace + písemná obhajoba), odevzdává se 12 – 15 ks fotografií v archivní kvalitě, výstavní formát, libovolná technika, adjustováno + písemná obhajoba cca 2 str. textu.

Současně budou všechny části praktické i teoretické práce odevzdány v digitální podobě na 2ks CD v daném rozlišení v předepsané kvalitě.

Dále na samostatném nosiči CD-ROM odevzdejte v minimálním počtu 10 kusů obrazovou dokumentaci praktické části závěrečné práce pro využití v publikacích FMK. Formát pro bitmapové podklady: JPEG, barevný prostor RGB, rozlišení 300 dpi, 250 mm delší strana. Formáty pro vektory: AI, EPS, PDF. Loga a texty v křivkách. V samostatném textovém souboru uveďte jméno a příjmení, login do Portálu UTB, obor (ateliér), typ práce, přesný název práce v češtině i v angličtině, rok obhajoby, osobní mail, osobní web, telefon. Přiložte svou osobní fotografii v tiskovém rozlišení.

Rozsah diplomové práce: viz **Zásady pro vypracování**
Rozsah příloh: viz **Zásady pro vypracování**
Forma zpracování diplomové práce: **tištěná/umělecké dílo**

Seznam odborné literatury:

doporučené zdroje:

veškerá dostupná odborná literatura a webové stránky vztahující se k tématu po konzultaci s vedoucím práce.

Vedoucí teoretické části: **prof. Mgr. Pavel Dias**
Ústav reklamní fotografie a grafiky
Vedoucí praktické části: **Mgr. Lucia Fišerová**
Ústav reklamní fotografie a grafiky
Datum zadání diplomové práce: **15. února 2012**
Termín odevzdání diplomové práce: **18. května 2012**

Ve Zlíně dne 1. března 2012

doc. MgA. Jana Janíková, ArtD.

děkanka

doc. MgA. Jaroslav Prokop

ředitel ústavu

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ/DIPLOMOVÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že

- odevzdáním bakalářské/diplomové práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby ¹⁾;
- beru na vědomí, že bakalářská/diplomová práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému a bude dostupná k nahlédnutí;
- na moji bakalářskou/diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3 ²⁾;
- podle § 60 ³⁾ odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 ³⁾ odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – bakalářskou/diplomovou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské/diplomové práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské/diplomové práce využít ke komerčním účelům.

BcA Milan Bureš

Ve Zlíně15. 3. 2012.....

.....
Jméno, příjmení, podpis

1) zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejňování závěrečných prací:

(1) Vysoká škola nevdělečně zveřejňuje disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledku obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy.

(2) Disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být též nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlázení veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce pořizovat na své náklady výpisy, opisy nebo rozmnoženiny.

(3) Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.

2) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3:

(3) Do práva autorského také nezasahuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, užije-li nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu k výuce nebo k vlastní potřebě dílo vytvořené žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacího zařízení (školní dílo).

3) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:

(1) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst. 3). Odpírá-li autor takového díla udělit svolení bez vážného důvodu, mohou se tyto osoby domáhat nahrazení chybějícího projevu jeho vůle u soudu. Ustanovení § 35 odst. 3 zůstává nedotčeno.

(2) Není-li sjednáno jinak, může autor školního díla své dílo užít či poskytnout jinému licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.

(3) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z výdělku jim dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložily, a to podle okolností až do jejich skutečné výše; přitom se přihlídí k výši výdělku dosaženého školou nebo školským či vzdělávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1.

ABSTRAKT

Práce se zaměřuje na evropské fotožurnalistické agentury. V první části se věnuji popisu jednotlivých agentur a příkladům práce jejich fotografů. V další kapitole uvádím příklady evropských fotografických sdružení a v poslední kapitole se zabývám fotožurnalismem v digitálním prostředí.

Klíčová slova:

fotografie, fotožurnalismus, agentura, dokumentární fotografie

ABSTRACT

The work focuses on european photojournalism agencies. The firts part describes agencies and selected projects of their photographers. In next chapter I give examples of photojournalism collectives and in last chapter I focused on phototojournalism in digital world.

Keywords:

photography, photojournalism, agency, documentary photography

Děkuji za cenné připomínky, užitečné rady a vedení mé diplomové práce Prof. Mgr. Pavlu Diasovi.

Prohlašuji, že jsem na diplomové práci pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval.

Prohlašuji, že odevzdaná verze diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

Ve Zlíně 14. 9. 2012

Milan Bureš

OBSAH

1	ÚVOD.....	9
2	HISTORIE OBRAZOVÝCH AGENTUR.....	10
3	FOTOŽURNALISTICKÉ AGENTURY.....	12
3.1	Magnum Photos	12
3.2	VII Photo	21
3.3	Noorimages	27
3.4	Agence VU	32
3.5	Moment Agency	36
3.6	Panos pictures	39
3.7	Anzenberger Agency.....	43
4	FOTOŽURNALISTICKÁ USKUPENÍ.....	46
4.1	Sputnik Photos	46
4.2	The Sochi project	50
5	FOTOŽURNALISMUS V DIGITÁLNÍM PROSTŘEDÍ.....	53
6	ZÁVĚR	57
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	59
	SEZNAM POUŽITÝCH INTERNETOVÝCH ZDROJŮ	60
	JMENNÝ REJSTŘÍK	62

1 ÚVOD

Předmětem zkoumání této diplomové práce jsou evropské fotožurnalistické agentury. Na základě dohledatelných materiálů a zdrojů se pokusím analyzovat současný přehled evropských fotožurnalistických agentur a na vybraných projektech demonstrovat současné tendence. Věnovat se budu především fotografickým agenturám, jež mají své pobočky v Evropě a zároveň se dlouhodobě zaměřují na vysokou úroveň obrazového materiálu a také hloubku zaznamenávaných témat. Agenturám přinášejícím každodenní aktuální informace z celého světa, jako jsou Reuters nebo AP, se tato práce nevěnuje. Považuji za důležité se v první kapitole seznámit s historií obrazových agentur. Smysl fotožurnalistických agentur se od historie příliš nemění. Vývoj od klasického fotožurnalismu jejich představitelů 50. let se nejen díky technologickému rozmachu značně posunul. Zejména u dlouhodobě fungujících agentur, jako je Magnum Photos, se budu na tento vývoj snažit na konkrétních příkladech poukázat. Představím další nové agentury jako VII Photo nebo Noorimage zaměřující se na dokumentování válečných konfliktů a závažných celospolečenských témat. Zaměřím se také na francouzskou Agenturu VU, která se pohybuje na hranici mezi dokumentární fotografií a uměním, nebo na uskupení skandinávských fotožurnalistů v agentuře Moment. Anglická agentura Panos Pictures zastupuje fotografy z celého světa. Její práce je rozdělena mezi komerční sféru a projekty pro neziskový sektor. Rakouská agentura Anzeberger zase funguje především jako fotobanka dokumentárních fotografií.

Svou pozornost zaměřím také na evropské fotožurnalistické uskupení nebo na projekty financované dárcovskou sbírkou. Fotožurnalistická uskupení, jež nevznikají primárně za účelem zisku, jsou platformou pro mladé tvůrce se společným viděním světa. Vytvářejí si tak prostor pro individuální projekty, kde se především díky grantům daří realizovat výstavy či publikovat knihy. Takovým uskupením je například Sputnik photos, sdružení východoevropských fotografů, kterým se podařilo zrealizovat několik společných projektů. Představiteli dlouhodobého fotožurnalismu financovaného z dárcovských sbírek jsou Rob Honstra a Arnold Van Bruggen se svým projektem The Sochi Project.

Zároveň se pokusím zmapovat vývoj fotožurnalismu v digitálním věku, a to na příkladech několika internetových serverů, které se věnují fotožurnalismu a dávají prostor mladým autorům k publikování jejich prací.

2 HISTORIE OBRAZOVÝCH AGENTUR

Od samotného vynálezu fotografie a jeho použití v tiskovinách rostla potřeba fotografa - novináře. Tito fotožurnalisté se postupem času začali sdružovat do agentur, které jim dávaly a stále dávají záruku produkce, distribuce a archivace jejich práce. Současně je agentura místem pro šíření a rozvíjení myšlenek autorů s podobným viděním světa. V neposlední řadě jsou agentury komerčním subjektem, což znamená, že jejich přežití je závislé na úspěšném prodávání fotografií.

Rozvoj fotožurnalismu úzce souvisí s technologickým rozvojem 20. a 30. let minulého století. Vynález kinofilmového fotoaparátu otevřel svou velikostí a pohotovostí nové obzory fotožurnalismu. V souvislosti s tímto pokrokem daly dva německé časopisy *Berliner Illustrierte Zeitung* a *Münchener Illustrierte Presse* možnost a šanci rozvinout moderní fotožurnalismus. Stephan Lorant, šéfredaktor mnichovského časopisu *Münchener Illustrierte Presse* přišel s myšlenkou, že by měla v časopise vedle reportáže literární fungovat i reportáž obrazová. Fotografické příběhy publikované v novinách se tak staly vizuálním nosičem informací.

Deutscher Photodienst neboli *Dephot* byla první fotografická agentura v Německu založená v roce 1928 Simonem Guttmannem a Alfredem Marxem. Dalšími fotografy, kteří s agenturou spolupracovali, byli Kurt Hubschmann, Herold Lechenperg, Felix H. Man nebo Erich Salomon. Svou kariéru zde zahájil nejdříve jako laborant i Endre Friedmann, který se později proslavil jako jeden z největších válečných fotografů pod pseudonymem Robert Capa. Agentura neměla dlouhého trvání a to zejména kvůli sílící nacistické hrozbě. Ta se prokázala jako oprávněná a fotografie se pod vedením německého ministra propagandy v letech 1933 až 1945 Paula Josepha Goebbelse stala nástrojem pro manipulaci veřejnosti a šíření zvrácených nacistických myšlenek. Většina německých fotografů a redaktorů emigrovala do zahraničí, kde napomohli rozmachu fotožurnalismu. Charles Rado emigroval do Francie, kde založil agenturu *Rapho* (1933), v níž mimo jiné působili Robert Doisneau a či Brassai. Tři němečtí Židé Kurt Safranski, Kurt Kornfeld a Ernest Mayer emigrovali do Spojených států, kde zanedlouho vytvořili agenturu *Black Star* (1935). Součástí emigrantské vlny byl i další německý přistěhovalec Kurt Korf, bývalý šéfredaktor *Berliner Illustrierte Zeitung*, který se podílel na koncepci nově vznikajícího časopisu *Life*. Měl také obrovskou zásluhu na podpisu exkluzivní smlouvy o dodávání fotografií agentu-

rou Black Star do časopisu Life. Dlouhou dobu tvořily jednu čtvrtinu celkových tržeb agentury právě fotografie vytvořené pro časopis Life. V agentuře Black Star mimo jiné působili Robert Capa, Eugene Smith, Andreas Feininger, Walter Sanders, Fritz Goro a další. Fotografové později přecházeli z agentury přímo do časopisu, kde měli možnost lepšího výtěžku. Do roku 1952 tvořili v časopise minimálně jednu čtvrtinu fotografové z Evropy.

Po druhé světové válce začíná zlatá éra humanismu. Byla to také ideální doba pro vznik fotožurnalistické agentury. Centrem obrazových agentur se stává Paříž. Považuji za důležité jako první představit agenturu Magnum, a to nejen z důvodu chronologického, ale především kvůli jejímu nezpochybnitelnému významu při formování fotožurnalistiky.

Fotografie čínského vojáka od Roberta Capy na obálce časopisu Life, 1938

3 FOTOŽURNALISTICKÉ AGENTURY

3.1 Magnum Photos

Snad neslavnější fotožurnalistická agentura všech dob byla založena dva roky po konci druhé světové války. Jejími zakladateli byli fotografové Robert Capa, Henri Cartier-Bresson, George Rodger, David "Chim" Seymour a William Vandiwert, který ovšem agenturu brzy opustil. Poznamenání událostmi druhé světové války a motivovaní zachycovat ve fotografiích svět, v němž žili, je vedlo k založení agentury. Tu nazvali v roce 1947 po lahvi šampaňského Magnum. Jejím hlavním poselstvím bylo seskupit nezávislé osoby - fotografové, kteří budou klást důraz na humanistický přístup k fotografii a na vysokou kvalitu obrazového materiálu. Agentura nejdříve v Paříži a New Yorku, později v Londýně a Tokiu upustila od běžné praxe zacházení s autorskými právy snímků. Hlavními zásadami Magna pro použití fotografií v časopisech byl přísný zákaz ořezu fotografií, doplnění jinými textovými informacemi, než byly ty původně dodané, nebo zákaz seskupování fotografií do jiného kontextu, než v jakém byly vytvořeny. Veškeré práva na snímky, stejně tak i rozhodující slovo o směřování či přijímání nových členů do agentury mají sami fotografové.

Fotožurnalismus měl obrovský potenciál, lidé ve světě sotvakde potkali fotografa a noviny byly hladové po snímcích z různých koutů světa. Pro zakládající členy Magna bylo podstatné rozdělit si kontinenty, kde budou pracovat. David "Chim" Seymour fotografoval v Evropě, Henri Cartier-Bresson v Indii a na Dálném východě, George Rodger v Africe a Robert Capa v USA. To bylo pro fotografové podstatné, stejně tak jako mít volný výběr témat, na kterých budou dlouhodobě pracovat nesvázáni diktátem redakce. Pevně věřili, že by fotograf měl mít svůj vlastní názor.

Po nešťastné smrti Roberta Cappy a Wenera Bischofa v roce 1954 a Davida Seymoura v roce 1956 se agentura postupně dostala do krize se svou vlastní identitou. Někteří se domnívali, že agentura v této době přežila z velké části jen díky touze zbývajících členů nenechat smrt svých kolegů nazmar. Zakládající členové se museli rozhodnout, jakou cestou agenturu nasměrovat. Jediným východiskem bylo Magnum rozšířit, jak píše David Seymour ještě před svou nešťastnou smrtí: *„Naše počáteční představa byla rozšířit se maximálně na deset členů pro zachování exkluzivní fotografické společnosti... Potom jsme si uvědomili, že by Magnum selhala, pokud bychom nechali*

zavřené dveře. Otevřeli jsme je novým talentovaným fotografům a rozhodli se podat jim pomocnou ruku."¹

Robert Capa a George Rodger, Itálie - Neapol, © Magnum, 1943

Do pěti let od založení agentury do ní vstoupili další talentovaní fotografové jako Eve Arnold, Burt Glinn, Erich Hartmann, Erich Lessing, Marc Riboud, Dennis Stock a Kryn Taconis. První společná výstava fotografů Magna se jmenovala *Magnum's First: The Face of Time*. Dlouhou dobu se mělo za to, že tato výstava byla poprvé uveřejněna na Photokině v Kolíně nad Rýnem v roce 1956. To se v roce 2006 ukázalo jako nepravdivá informace, jelikož výstava byla uveřejněna již o rok dřív na několika místech v Rakousku. Výstava obsahovala 83 originálních černobílých zvětšenin renomovaných fotografů Magna. Henri Cartier-Bresson představil na výstavě fotografie dokumentující poslední dny života a pohřeb indického vůdce Gándího. Ernst Haas prezentoval fotografie z natáčení velkofilmu Howarda Hawkse *Land of the Pharaohs* (1955). Fotografie Inge Morath zachycují život ve vyšších vrstvách londýnské společnosti na počátku roku 1950. Marc Riboud vystavoval fotografii z dalmátské ulice, na níž se mu podařilo vyfotografovat člověka nesoucího velký portrét jugoslávského prezidenta Tita. Robert Capa přispěl třemi fotografiemi z Baskicka. Werner Bischof prezentoval fotografie z exotických zemí Peru, Chile, Ja-

¹ Dostupné z <http://inmotion.magnumphotos.com/about/founders>, 12.7.2012

ponska a Kambodže, Erich Lessing fotografie z povstání v Maďarsku (1956) a Jean Marquis vystavoval fotografie vídeňských dětí.

Agentura se v té době již rozrostla o další fotografy, jako byli René Burri, Cornell Capa, Elliott Erwitt a Inge Morath. Magnum se zvětšoval, ale zakladatelé měli pocit, že se díky některým autorům vyvíjí špatným směrem. Důsledkem toho byl dopis Henri Cartiera-Bressona v roce 1962 všem členům, v němž se jim Bresson pokoušel připomenout hodnoty, s kterými agenturu zakládali. V dopise narážel na fotografy, kteří svou práci přizpůsobili více představám klientů než tradicím humanistické fotografie. Tento jev se řadě fotografů podařilo znamenitě překonat. Důkazem toho jsou série fotografií snímané na formát 4 x 5 palců od Bruce Davidsona o lidech žijících v chudé čtvrti Harlem v New Yorku s názvem *East 100th Street* (1967) nebo fotografie Philipa Jonese Griffithse z vietnamské války zveřejněné v knize *Vietnam Inc.* (1971).

V 70. letech, zejména díky obrazovým redaktorům časopisů, zažívaly nebývalý úspěch vizuálně vytříbené fotografie například od Susan Meiselas z nikaragujské revoluce nebo fotografie ze Severního Irska a nepokojů v Íránu od Gillese Peresse. To však na úkor komplexnějšího a sofistikovanějšího svědectví světových událostí. Řešením tak bylo pochopitelné rozhodnutí pokusit se prezentovat svou práci na výstavách a prostřednictvím fotografických publikací. Výsledkem této snahy jsou publikace Meiselas *Nikaragua* (1981) a subjektivní výpověď Peresse o událostech v Teheránu *Telex: Iran* (1984). Řada dalších fotografů Magna začala experimentovat s tvorbou knih, s prací s texty a designem výstav, spolu s tím se začal vyvíjet i jejich fotografický jazyk. S kombinací intimních záběrů a explicitně nasnímaných narkomanů, HIV nakažených a lidí na okraji společnosti pracuje ve svých knihách Eugene Richards (člen Magna od roku 1978). Barevné fotografie Alexe Webba z Karibiku (1986) a Harryho Gruyerta z Maroka (1986) jsou především vizuálními eseji než hlubokými sociologickými náhledy do daných společností. Nová generace fotografů Magna hledá inovativní prostředky k zaznamenávání reality. V roce 1994 byli přijati fotografové Carl De Keyzer a Martin Parr, což se dá považovat za průlom v historii agentury. Sarkastický pohled Parra na konzumní společnost a středoformátové fotografie Keyzera jsou daleko vzdálené od původní koncepce zastánců humanismu. Marc Power, jenž patří také k autorům nové generace Magna, nastalou situaci komentuje:

„V dnešním rozvinutém světě, kde každý vlastní nějaký fotoaparát, se otvírá jiný prostor pro dokumentární fotografii. Je to prostor, který nestojí na typických událostech, ve kterém jsou různá očekávání a který je především o idejích.“²

V současné době agentura Magnum distribuuje fotografie 82 autorů z celého světa. V její databázi je přes půl milionu fotografií zachycujících všechny významné události od třicátých let 20. století do současnosti. Archiv obsahuje fotografie důležitých osobností politického, kulturního či společenského života. Stejně tak zachycuje životní podmínky lidí na okraji společnosti po celém světě.

Všichni fotografové se scházejí jednou za rok, aby rozhodli o přijetí dalšího člena do agentury. K tomu vedou tři kroky. První je nominace. Tu dostane fotograf na základě svého portfolia minimálně od 50 procent stávajících členů. Po dalších dvou letech prezentuje své nové portfolio a při opětovném získání 50 procent hlasů se stává přidruženým členem. Po dalších dvou letech již fotograf potřebuje 70 procent hlasů k tomu, aby se stal plnohodnotným členem agentury.

65. výroční zasedání Magna v Arles, Rene Burri, 2012

² Dostupné z http://www.magnumphotos.com/C.aspx?VP3=CMS3&VF=MAGO31_9_VForm&ERID=24KL535BZY, 15.7.2012

Na příkladu dvou odlišných přístupů Philipa Jonese Griffithse a Martina Parra se pokusím ilustrovat rozdílné pohledy na dokumentární fotografii. Domnívám se, že postoj k dokumentování reality se od doby zakladatelů a zastánců humanistické fotografie 50. let značně vyvinul. Exemplárním příkladem nového přístupu je přijetí Martina Parra do agentury v roce 1994. Ten byl zvolen za člena o jediný hlas i přes rozsáhlé protesty části stávajících členů. Odpůrci jeho práci označili za cynickou, vlezlou, pohoršující. Poslední pokus zabránit vstupu Parra do agentury byl otevřený dopis všem členům od Philipa Jonese Griffithse: „...jeho záliba v ubližování obětem konzervativismu mě nutí popisovat jeho fotografie jako fašistické. Chovám k němu velký respekt jako k nepříteli všeho, čemu věřím a čemu věří i Magnum...“³

Philip Jones Griffiths (1936-2008)

se narodil v Rhuddlanu ve Walesu. Po studiích farmacie v Liverpoolu pracoval v Londýně jako noční manažer v pobočce firmy Boots a zároveň na částečný úvazek fotografoval pro Manchester Guardian. Od roku 1961 se již věnoval pouze fotografování. O rok později se vydal dokumentovat alžírskou válku, potom odjel do střední Afriky a odtud do Asie, kde mezi léty 1966 až 1971 fotografoval vietnamskou válku. Zde také vytvořil snímky pro svou nejznámější publikaci Vietnam Inc. Kniha vykryštovala veřejné mínění západní společnosti o americké účasti ve Vietnamu. Jedná se také o jeden z nejvíce podrobných průzkumů vietnamské kultury během válečného konfliktu. Rok 1972 se považuje za mezník zlatých časů fotožurnalismu. V časopise Life se začal od této doby rozrůstat takzvaný celebrity žurnalismus a portrétní fotografie. Vietnam Inc., která byla publikována v roce 1971, je pravděpodobně největší a jistě nejefektivnější knihou tohoto období.

V roce 1971 se Griffiths stal členem Magna. Fotografoval v Kambodži a Thajsku. V roce 1980 se přesunul do New Yorku, kde byl prezidentem Magna po dobu 5 let. Griffithsových pět let prezidentování bylo ukázkou odhodlanosti zastávat ideály zakladatelů agentury. Cítil, že nezávislost a celistvost agentury je ohrožena. „Magnum Photos se skládala ze skupiny lidí, kteří měli co říci. To byla podstata a u některých stále ještě je. Ale obecně

³ Citováno z dokumentu BBC, *The Genius of Photography*, režie Tim Kirby, 2007

*agentura poklesla do bodu, kdy banální, nesmyslná a vizuální zábava se stává vžitou a tím agenturu ničí."*⁴ Griffiths se odmítl smířit s představou, že budou dávat svým divákům to, co vidět chtějí. „*To je obscénní koncept, Magnum vždy dělal přesný opak. Dali jsme jim to, co si myslíme, že by měli vidět. Nikdy jsme nenásledovali, my jsme vedli. To byla naše velká síla, proto jsme i po 60 letech pořád tady. Nikdy jsme neřekli, že budeme dělat hloupější fotografie, protože i společnost se stává hloupější.*"⁵

Griffiths navštívil víc než 120 zemí, pokračoval ve fotografování pro časopis Life či Geo, v nichž zaznamenával příběhy o buddhismu v Kambodži, suchu v Indii, chudobě v Texasu, revitalizaci zeleně ve Vietnamu či dědictví války v Perském zálivu. Jeho opětovné návštěvy Vietnamu ho vedly k vytvoření dalších dvou knih (*Agent Orange* a *Vietnam at Peace*) zkoumajících důsledky války, jež byly publikovány v roce 2003 a 2005.

Philip Jones Griffiths, z cyklu *Vietnam Inc.*, 1968

⁴ Citováno z rozhovoru s Philipem Jonesem Griffithem, dostupné z <http://www.photohistories.com/interviews/23/philip-jones-griffiths?pg=all>, 18.7.2012

⁵ Citováno z rozhovoru s Philipem Jonesem Griffithem, dostupné z <http://www.photohistories.com/interviews/23/philip-jones-griffiths?pg=all>, 18.7.2012

Martin Parr (1952)

se narodil v Epsonu ve Velké Británii. Zájem o fotografii v něm vytvořil dědeček George Parr, sám nadšený amatérský fotograf. Parr studoval fotografii na Polytechnic Manchester mezi léty 1970 až 1973. Od té doby pracoval na řadě projektů svým inovativním přístupem k dokumentární fotografii. Od roku 1980 se zaměřoval na životní styl dělnické třídy Britů, kteří zažívali sociální úpadek v éře Margaret Thatcherové. Díky svému neotřelému a provokativnímu přístupu k sociálnímu dokumentu si vysloužil mezinárodní uznání. V roce 1994 se stal členem Magna, byl si však vědom neochoty některých tehdejších členů pustit mezi sebe fotografa, jehož hlavním výrazovým prostředkem je zaznamenávání banalit všedního života.

Tuto situaci Parr komentuje: „*Fotografové Magna jsou trochu jako křižáci. Vyrážejí do míst, která sužuje hladomor, válka nebo podobné problémy. Já jsem vyrazil pouze do nejbližšího supermarketu, protože ten je pro mne frontovou linií.*”⁶

Martin Parr, Auchan hypermarket., Francie, 1988

⁶ Citováno z dokumentu BBC, *The Genius of Photography*, režie Tim Kirby, 2007

Martin Parr vytvořil řadu fotografických projektů a vydal desítky knih. Stal se také kurátorem fotografických výstav na festivalech v New Yorku, Brightonu a Arles. Od roku 2004 se stal také profesorem na univerzitě ve Walesu.

Se vstupem Martina Parra a dalších nových členů byly v agentuře zcela jistě nastartovány změny, které mají významný podíl na kreativním přežívání agentury. Inovátorský přístup k dokumentární fotografii můžeme spatřit už v práci Harryho Gruyaerta či Susan Meiselais, z později příchozích například u Karla De Keyzera nebo Marca Powera. Příkladem výborného fotografa Magna nové generace, jenž se pohybuje na pomezí dokumentární fotografie a umění, je bezpochyby americký fotograf Alec Soth.

Alec Soth (1969)

„Zamiloval jsem si proces fotografování, hledání a nalezení věci. Je to pro mne druh performance. Mé fotografie jsou dokumentací této performance.“⁷

Práce Aleca Sotha vycházejí z tradiční americké "on-the-road" fotografie inspirované Kerouacovým románem *Na cestě* (1957). Touha cestovat, nalézat a zaznamenávat situace je patrná už u jeho předchůdců, kterými byli Walker Evans, Robert Frank a Stephen Shore. Alec Soth se narodil a vyrostl ve městě Minneapolis, kde také začal pracovat na svém prvním velkém projektu "Sleeping by the Mississippi." Soth několik let fotografoval podél největší americké řeky Mississippi od Minneapolisu až po New Orleans. Pro tento druh putování mu posloužila řeka jako pomyslná metafora. Fotografie portrétů, krajin a nalezených zátiší jsou daleko vzdálené od prezentace Ameriky například ve filmech hollywoodských tvůrců. Projekt byl publikován knižně v roce 2004 vydavatelstvím Steidl a otevřel Sothovi dveře mezi prestižní fotografy Magna, kam byl ve stejném roce nominován a o čtyři roky později přijat za plnoprávného člena. Soth se ve svých projektech nesnaží hledat rozhodující okamžik, své objekty snímáním zastavuje a důsledně zkoumá. Tento druh práce vychází i z velkoformátového přístroje, který používá. Další jeho velký projekt "Niagara" dokumentuje specifickou atmosféru v okolí Niagarských vodopádů. Je to místo, které si

⁷ Dostupné z http://www.magnumphotos.com/C.aspx?VP3=CMS3&VF=MAGO31_9_VForm&ERID=24KL532_M, 20.7.2012

vybírání spousta Američanů pro strávení lůžek, je to ale i místo mnoha sebevražd. Kombinací zátiší, krajin, portrétů a milostných dopisů nám Soth předkládá nesmírně citlivou esej o pozoruhodné lokalitě.

Alec Soth, z cyklu *Sleeping by the Mississippi*, 2004

3.2 VII Photo

Myšlenka na seskupení výborných fotožurnalistů a snaha vytvořit vlastní agenturu vznikla v hlavě britského fotografa Garyho Knighta. Důvodem byla nemožnost absolutně rozhodovat o své práci, jež byla vždy do jisté míry ovlivněna společnostmi, které fotografy zastupují. Knight oslovil své přátele a kolegy Jamese Waita a Johna Stanmayera a společně začali vytvářet základy agentury. Rozhodli se, že agentura bude kompletně on-line. Za sídlo si zvolili Paříž. Velký podíl na vzniku měla i Alexandra Boulat (1962 - 2007), jejíž otec byl fotografem časopisu Life a matka majitelkou fotografické agentury. Brzy nato se k nim připojili Ron Haviv, Christopher Morris, James Nachtwey a Antonín Kratochvíl. V září 2001 na festivalu dokumentární a reportážní fotografie Visa pour l'Image ve francouzském Perpignanu vytvářejí kolektivně vlastněnou agenturu. Název byl odvozen od počtu zakládajících členů agentury - tedy VII. Dva dny před 11. zářím 2001 agentura oznamuje svůj vznik. Teroristický útok 11. září v New Yorku na věže Světového obchodního centra, který nafotografoval James Nachtwey, předznamenává budoucí vývoj a zaměření agentury. V roce 2002 se k agentuře přidala Lauren Greenfield, o dva roky později přišel Joachim Lodefoged, v roce 2007 Marcus Bleasdale a Franco Pagetti, v roce 2009 Stephanie Sinclair a o rok později Ed Kashi. V současné době se agentura skládá z 24 fotografů. Od počátku všechny fotografie spojuje snaha osobitým stylem dokumentovat po celém světě konflikty, které vycházejí z politických či sociálních problémů 21. století. Nezaměřují se pouze na válečné konflikty, dokumentují také změny ve společnosti a kultuře ve všech vrstvách obyvatelstva.

„Práci VII spojuje jakási naděje, že všechno není ztraceno, že i na těch nejtemnějších místech největšího bezpráví existuje možnost změny, že zoufalství nikdy není absolutní.“⁸

Stát se fotografem agentury VII Photo vyžaduje přesvědčit stávající členy o jejich fotografických kvalitách. Ti při každoročním setkání navrhují nové členy a rozhodují o

⁸ Dostupné z <http://www.viiphoto.com/photographer.html>, 25.7.2012

jejich přijetí. V minulosti neměli nově příchozí fotografové žádné zkušební období jako například v agentuře Magnum, proto byli přibírání pouze ojedinele. Novinkou v přijímání nových členů je program Mentor neboli zkušený rádce. Smyslem tohoto programu je rozvíjení talentu mladých, nadějných fotografů. Každý ze starší generace fotografů agentury si vybere svého "učně" a tomu po dobu dvou let dělá jakéhosi garanta, přičemž mu předává zkušenosti a pomáhá s přípravou na případný vstup do agentury. Nový člen se musí stát zároveň taky spolumajitelem agentury a převzít zodpovědnost za její obchodní chod.

Hlavním příjmem agentury a taky její předností je prodej takzvaných "stories" neboli fotografických esejů. Jedná se o ucelený soubor fotografií na dané téma. V tom se liší například od agentury Magnum, jež má své příjmy převážně z prodeje jednotlivých fotografií. Další příjem agentury je z komerční práce - tedy "corporate photo". Na internetových stránkách v sekci "advertising" můžeme najít ukázky reklamní práce, ne všichni fotografové však tuto možnost nabízejí. Co nabízí všichni fotografové, je prodej svých autorských nebo společných knih. Své popularity a věhlasu agentury umí fotografové využít zejména při organizování workshopů pro zájemce. Devítidenní workshop s Johnem Stanmeyerem ve městě Váránasí na břehu řeky Gangy v Indii vyjde účastníka na 50 tisíc korun. Za dvoudenní workshop s konzultacemi k fotografiím s Antonínem Kratochvílem zaplatí zájemce 8 tisíc korun. Dle mého názoru nejzajímavější příležitosti setkat se s fotografy VII jsou tzv. "Artist talk" neboli veřejné přednášky a diskuze. Fotografové je pořádají většinou po zakončení dlouhodobého projektu a mohou být spojeny s podepisováním nově vzniklé publikace.

Původní myšlenku, že by agentura neměla mít více než 14 členů, zakladatelé zanedlouho přehodnotili. Je patrný také posun ve specializaci agentury a otevřenosti k širšímu záběru snímaných témat. Pro VII Photo zůstává hlavní doménou dokumentace válečných konfliktů po celém světě. Daleko častěji se objevují příběhy jednotlivých lidí v mezních životních situacích nebo projekty, ze kterých lze cítit více subjektivitu autora než objektivitu zaznamenané události. Pokusím se na tento jev poukázat prostřednictvím vybraných souborů několika fotografů. Považuji za důležité začít Ronem Havivem, představitelem původní koncepce agentury, který se zaměřuje na válečné konflikty.

Ron Haviv (1965)

Spoluzakladatel agentury VII Ron Haviv vystudoval žurnalistiku na New York University. Svou práci fotožurnalisty zasvětil válečným konfliktům po konci studené války. Své nejrozsáhlejší a pravděpodobně nejznámější dílo vytvořil za války v Jugoslávii. Strávil osm let dokumentováním všech zúčastněných stran (Chorvatů, Srbů, obyvatel Bosny i Albánie). Výsledkem této práce je až neuvěřitelně opravdové a trvalé svědectví o tomto hrůzném konfliktu. Haviv fotografie vydal v knize s názvem *Blood and honey* (2000). Kniha je rozdělena do několika kapitol a je z ní patrné, jak je výborný vypravěč. Fotografie mají vysokou vizuální kvalitu a je až nezvyklé, jak osobně blízko Haviv ke svým fotografovaným objektům byl. Po ukončení projektu zvedla pozoruhodnou vlnu reakcí jeho výstava v srbském městě Novi Sad v září roku 2002. Fotografie vystavil bez popisků a návštěvníkům dal možnost vedle fotografií dopisovat text. Cílem výstavy bylo zahájit veřejný dialog o válečných událostech na území bývalé Jugoslávie. Celou vernisáž nasnímala jeho kolegyně dokumentaristka a tak vznikl krátký film s názvem *Vivisect*. Film ukazuje rozporuplné reakce návštěvníků a tím maximálně dokazuje smysl válečných fotografií a práce Haviva.

Ron Haviv, Vojáci srbské dobrovolnické gardy zabíjejí srbské muslimy, Bijeljina, Bosnia, 31. březen 1992

Ron Haviv kromě knihy *Blood and honey* sám publikoval další dvě knihy - *Afganistan: The road to Kabul* (2002) a *Haiti: January 12* (2010). Svým osobitým stylem práce s barvou dokumentoval a stále dokumentuje příběhy porušující lidská práva po celém světě. V současné době se věnuje také přednášení na univerzitách a pořádání seminářů pro veřejnost.

Joachim Ladefoged (1970)

Dánský fotograf Joachim Ladefoged je členem VII od roku 2004. Kariéru profesionálního fotografa začal v roce 1995 v dánském celostátním deníku *Politiken*. Touha po vytváření vlastních projektů ho dovedla po třech letech práce v deníku na dráhu volného fotografa. Jeho první kniha *Albánci* (2000) mu vynesla zkušební členství v agentuře Magnum. Poté, co nebyl do Magna přijat, Ladefoged představuje v Londýně na semináři VII Photo svůj nový projekt *Mirrors* (2008). Velmi sugestivně podaný dokument a portréty ze zákulisí kulturistických soutěží ve Skandinávii mu zajistily členství v agentuře VII Photo. Ladefoged je jeden z prvních nově příchozích do agentury, jehož portfolio není složeno čistě z válečných fotografií. Inovativním přístupem k dokumentární fotografii přesvědčil stávající členy o kvalitách, které mohou být pro agenturu přínosné.

Joachim Ladefoged, z cyklu *Mirrors*, 2008

Donald Weber (1973)

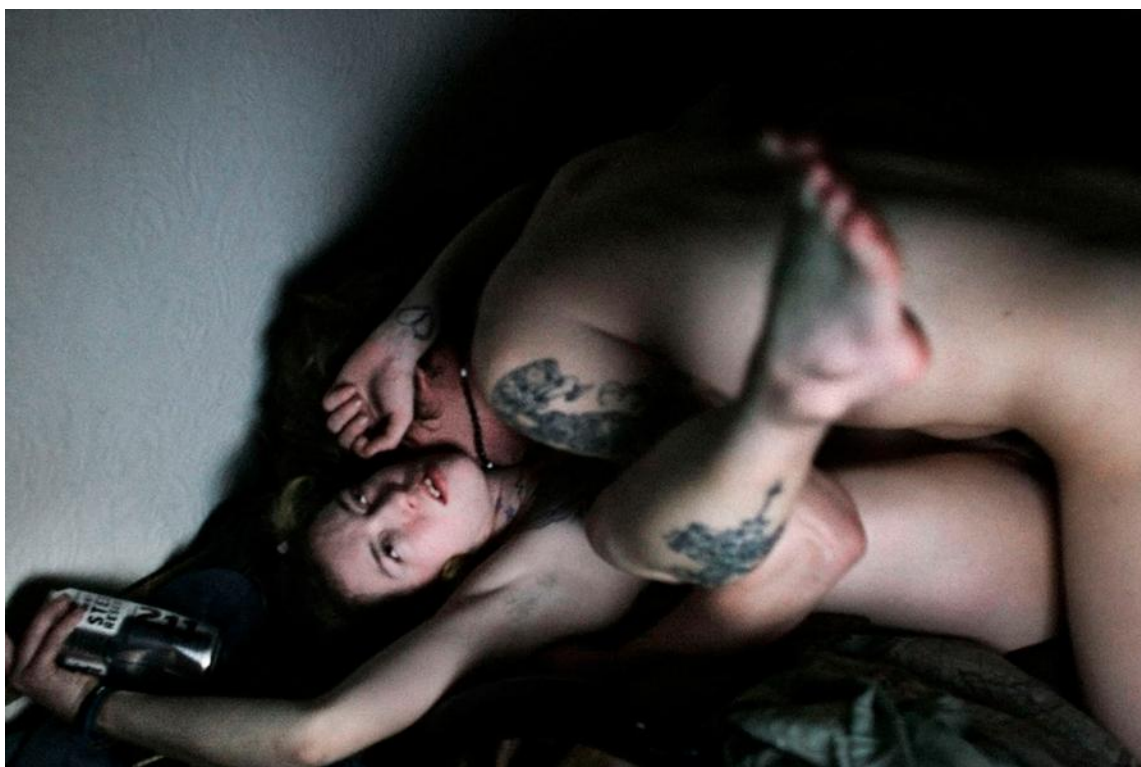
Narodil se v Torontu. Než se stal fotografem, pracoval jako architekt v Rotterdamu. Od roku 2005 dokumentuje každodenní život v postsovětských zemích. Členem agentury VII Photo je od roku 2008. Vytvořil několik velkých projektů jako *Crime & Punishment in Ukraine*, *Bastard Eden*, *Our Chernobyl* nebo *The Drunken Bride*. Všechny tyto projekty spojuje Weberovo zánění do problému, pochopení lidí, kteří jsou oběťmi primitivního systému. Toho maximálně využil ve svém zatím posledním projektu s názvem *Interrogations*. Jde o sérii portrétů z výslechů na ukrajinských a ruských policejních stanicích. Autor záměrně neuvádí detaily a pozadí výslechů. Nevíme, kdo tito lidé jsou, za co jsou obviněni, proč jsou vyslýcháni. Jediné, co vidíme, jsou totálně odevzdaní lidé, jejichž pohledy svědčí o psychické i fyzické náročnosti výslechu. Weber zachytil zstrašovací procesy systému, aniž by je přímo zobrazil, to se mu povedlo prostřednictvím tváří, které úplně ztratily svoji důstojnost. Série také přináší některé zásadní otázky, které se týkají procesu fotografie. Není autor spolupachatelem hrůzných výslechů, když byl svědkem těchto událostí s fotoaparátem? Co musel autor udělat, aby se dostal k těmto situacím? Proč o fotografovaných nic nevíme? Tento způsob práce dává divákovi velký prostor pro domýšlení a podle mého názoru velmi silně a rafinovaně upozorňuje na danou skutečnost.

Donald Weber, z cyklu *Interrogations*, 2010

Jessica Dimmock (1978)

je americkou dokumentární fotografkou a filmačkou. Před dráhou profesionální fotografky pracovala jako učitelka na veřejné škole v Brooklynu. Řádnou členkou VII Photo se stala v roce 2011, je tedy jednou z posledních příchodů do agentury. Dimmock se zapsala do povědomí svým souborem fotografií s názvem *The Ninth Floor*. Na tomto projektu začala pracovat v roce 2004, kdy ji na ulici zahlédl narkoman, kterého fotografovala a který ji pozval do bytu na Manhattanu. Tento byt obývalo 30 narkomanů závislých na heroinu. Po nuceném vystěhování Dimmock další dva roky fotografovala dva páry z tohoto prostředí. Výsledkem je velmi intimní soubor fotografií vypovídající o nekonečném souboji se závislostí. Ukazuje marnost, strach z nemocí a vězení, lásku i nenávist. Projekt vyšel v roce 2007 knižně a doplňuje ho také video. Dimmock patří k nejmladší generaci členů VII Photo. Její práce je důkazem vývoje a rozmachu agentury od globálních témat k jednotlivým lidským příběhům.

Jessica Dimmock, z cyklu *The Ninth Floor*, 2008

3.3 Noorimages

Fotografická agentura a nadace Noorimages byla založena roku 2007. Název "Noor" je odvozený od arabského slova a znamená "světlo". Sídlo agentury se nachází v Amsterdamu a tvoří ji devět fotografů z šesti různých zemí - Nina Berman, Andrea Bruce, Stanley Greene a Jon Lowenstein (USA), Yuri Kozyrev (Rusko), Francesco Zizola (Itálie), Pep Bonet (Španělsko), Alixandra Fazzina (VB) a Kadir van Lohuizen (Nizozemí). Motivace a přesvědčení fotografů Noorimages se například od fotografů agentury VII Photo příliš neliší. Jejich snahou je skrze fotografie dokumentovat občanské a politické nepokoje, problémy spojené s životním prostředím, války, přírodní katastrofy, a to vše po celém světě, od Afriky přes Blízký východ až po Ameriku. Zajímavostí je, že projektů nebo fotografických esejí realizovaných ve střední a východní Evropě najdeme u fotografů Noorimages jen minimálně. Struktura agentury se také od VII Photo příliš neliší, každý z devíti fotografů včetně ředitelky Claudie Hinterseer je spolumajitelem agentury, a každý je tudíž zodpovědný za její ekonomický chod. Hlavní příjmy agentury jsou z prodeje ucelených fotografických esejí nebo jednotlivých fotografií. Stejně jako u ostatních agentur jsou hlavními klienty Noorimages přední světové deníky jako GEO France a GEO Germany, The Guardian, National Geographic Magazine, the New York Times, Polka, Russian Reporter, Time magazine, The Washington Post a mnoho dalších.

Tato agentura se liší od jiných existencí projektu Noor Foundation (nadace). Noorimages funguje jako klasická fotografická agentura, ale také jako nadace pro společné neziskové projekty. Smysl těchto projektů je ve vytváření a šíření přesvědčivé fotožurnalistické práce s cílem zvýšit povědomí o světě, přispívat k vizuální historii světa. Nadace umožňuje výrobu těchto projektů prostřednictvím výstav, publikací a šíření po internetu, tím podněcuje veřejnou diskuzi. Sídlo v Amsterdamu slouží jako centrála pro síť kontaktů po celém světě a umožňuje organizovat činnost nadace ve velkém mezinárodním měřítku. Jednou z aktivit nadace je také program "education". Ten slouží k pořádání přednášek, diskuzí a workshopů pro zájemce. Hlavním sponzorem těchto projektů je firma Nikon, která umožňuje účastníkům bezplatně rozšířit své fotožurnalistické schopnosti pod vedením profesionálů z Noorimages.

Fotografové za sebou mají několik společných projektů. Jedním z nejrozsáhlejších je projekt s názvem *Climate Change*. Jde o dlouhodobý projekt každého z autorů, který je

rozdělen do dvou částí. První s názvem *Consequences* je zaměřený na ničivé účinky v důsledku změny klimatu. Tyto vizuální reportáže neukazují to, co by se mohlo stát, ale to, co už se děje. Tato část projektu byla zakončena v roce 2009. O rok později autoři navázali s novým projektem *Solutions*, ve kterém hledají možná řešení, jak zpomalit nebo zvrátit změnu klimatu, a poukazují na ně. Na příkladu fotografů Pepa Boneta a Francesca Zizoly tento projekt představím.

Pep Bonet (1974)

Španělský fotožurnalista Pep Bonet pracuje především na sociálních tématech v Africe. Zaměřuje se na problematiku nemoci AIDS, fotografuje projekt *Faith in Chaos*, který popisuje důsledky války v Sierra Leoně, nebo vytvořil knihu s názvem *One Goal* o fotbalistech s amputovanou nohou. Pro společný projekt *Noor Consequences Climate Change* neboli důsledky změny klimatu si však vybral dokumentování devastované krajiny po těžbě uhlí v Polsku. Polsko je druhým největším producentem a spotřebitelem uhlí v Evropě. Je také jednou z nejvíce znečištěných a znečišťujících zemí. Ze všech fosilních paliv je právě hnědé uhlí to, co má největší vliv na změnu klimatu, produkuje 1/3 emisí CO₂. Bonet dokumentoval dopady tohoto těžkého průmyslu na životní prostředí v Horním Slezsku. Odborníci se shodují, že pokud těžební společnosti nepřehodnotí své plány, budou škody způsobené povrchovou těžbou na ekosystému katastrofální nejen v samotném regionu. Bonet velmi expresivně nafotografoval prostředí těžkého průmyslu, dominantami na fotografiích jsou hustá oblaka kouře, těžební věže, továrny, ale i portréty horníků.

V projektu *Solutions by Noor* Bonet představuje sérii fotografií o geotermální energii na Islandu. Geotermální energie je tepelná energie, která se přirozeně vyskytuje v zemi a je jedním z největších přírodních zdrojů Islandu. Série ukazuje využití těchto zdrojů v její přirozenosti (koupání v horkých pramenech), tak i pohledy na geotermální elektrárny, které jsou spolehlivým a hlavně neznečišťujícím zdrojem tepla a elektřiny. Barevné fotografie až idylicky vykreslují harmonii mezi neškodnými elektrárnami a panenskou krajinou Islandu. Je bezesporu smysluplné poukazovat na problémy spojené s devastací krajiny, co však tento projekt rozhodně nepřináší, jsou možnosti řešení. Polsko svou geografickou polohou bude jen těžko ve svých přírodních zdrojích hledat geotermální energii. Tím pádem se nelze ubránit pocitu, že projekt je postaven především na snaze vizuálně upoutat než seriózně hledat řešení problémů.

Pep Bonet, z cyklu *blackfields: poland's coal industry – consequences*, 2009

Pep Bonet, z cyklu *“steamland” – geothermal energy in iceland – solutions*, 2010

Francesco Zizola (1962)

Příklad druhého projektu *Noor Consequences Climate Change* uvedu na sériích fotografií italského autora Francesca Zizoly. Od roku 1986, kdy začal pracovat jako profesionální fotožurnalista, dokumentoval lidské příběhy po celém světě. Samostatně vydal pět knih, jedna z nich *Born Somewhere* pojednává o životních podmínkách dětí v zemích, které postihla válka. Za svou práci byl oceněn několika cenami v prestižní fotografické soutěži World Press Photo.

Pro první část projektu o změně klimatu *Consequences* Zizola vytvořil sérii fotografií s názvem *a paradise in peril: the maldives*. Doslovný překlad projektu Ráj v ohrožení: Maledivy upozorňuje na nebezpečí zaplavení tohoto ostrova z roztávajících ledovců. Vědci předpovídají, že vzhledem ke globálnímu oteplování a zvedající se hladině oceánu může ostrov v budoucnosti zaniknout. Cílem Zizolových fotografií bylo poukázat na tuto možnou hrozbu. Vytvořil velmi působivé pohledy na ostrov, a to mimo jiné pomocí podvodního fotoaparátu, kterým snímal z moře. Fotografie také ukazují absenci účinného systému recyklace odpadků. V současné době je netříděný odpad ukládán na skládku, kde je pálen. Velmi realistický pohled Zizoly na Maledivy je daleko vzdálený od známých obrázků tohoto turistického ráje.

Francesco Zizola, *a paradise in peril: the maldives*, 2007

Za velmi povedené považuji, vzhledem k prvnímu tématu, autorovo pokračování v hledání možných řešení na zpomalení klimatických změn. Zizola vytvořil sérii fotografií s názvem *brazil's sweet solution*. Projekt "sladké brazilské řešení" ukazuje Brazílii jako velmoc na výrobu biopaliv. Brazílie je druhým největším světovým producentem etanolu a největším světovým producentem cukrové třtiny, která se používá jako surovina pro výrobu bio-etanolu. Jde o obnovitelný zdroj energie, jehož emise jsou čistší než emise z fosilních paliv a to výrazně přispívá ke zmírnění globálního oteplování. Zizolova série zaznamenává celý proces výroby a užití bio-etanolu - sběr cukrové třtiny, zpracování etanolu, výroba aut pro toto palivo.

Fotografové Noorimage prezentovali své projekty na nejrůznějších fotofestivalech po celé zemi. Prostřednictvím společných výstav a prezentací multimediálních videí na internetu se snažili oslovit širokou veřejnost, vzbudit diskusi a přimět společnost k zamyšlení. Je podle mého názoru správné, pokud fotožurnalismus neslouží pouze jako vizuální paměť, ale zároveň nutí k zamyšlení a k řešení aktuálních problémů.

Francesco Zizola, *brazil's sweet solution - solutions*, 2010

3.4 Agence VU

„Agentura fotografů, nikoliv fotografická agentura“⁹

Název i tradice agentury odkazují ke stejnojmennému týdeníku, který vycházel mezi lety 1928 - 1940 v Paříži. Magazín VU byl prvním fotografickým časopisem ve Francii a informoval o politických a světových událostech, přírodních katastrofách, technologických novinkách, kultuře nebo sportu. Pro časopis pracovalo několik významných fotografů jako Robert Capa, André Kertész, Henri Cartier-Bresson nebo Man Ray. Týdeník velmi napomohl rozvoji fotografie jako nosiči vizuální informace.

Zakladatelem pařížské agentury VU byl v roce 1986 Christian Caujolle, který pracoval jako obrazový editor v deníku Libération. Agentura si od počátku drží tradici, převzatou z prestižního Magazínu VU, prezentovat fotografie jako umělce. Tím se zásadně odlišuje od ostatních fotožurnalistických agentur. VU funguje více jako galerie než agentura. Autoři se prezentují hlavně prostřednictvím výstav a publikací. Členové agentury přemýšlejí o fotografii jako o umění. Nejdůležitější je pro ně autorské pojetí, proto je především vnímána jako agentura fotografů, nikoliv fotografická agentura. VU má čtyřicet členů, ale distribuuje fotografie dalších sta autorů. Spolupracuje také se třemi zahraničními agenturami, a to s polskou Agencja Gazetou, švédskou Moment Agency a australskou Ocul Agency. Pro zájemce pořádá VU dvakrát za rok hodnocení portfolií. Fotografové, kteří se chtějí stát členy agentury, musí dodat ve stanoveném termínu své portfolio do sídla VU v Paříži. Pokud autor agenturu zaujme, má velkou šanci stát se členem. Patrick Codomier, současný ředitel VU, vyžaduje v návaznosti na historii agentury od každého nově přichozícího autora osobitý rukopis, moderní pohled na svět a neotřelý přístup k přemýšlení nad fotografií. Od roku 1998 agentura provozuje také galerii, která funguje jako ostatní komerční galerie. Staví svou identitu na tzv. post dokumentárním přístupu, tedy na prezentaci autorů s osobním či intimním přístupem nebo autorů tvořících více konceptuálně. Předsta-

⁹ Dostupné z <http://www.agencevu.com/about/index.php>, 29.7.2012

vím práci několika autorů - od více fotožurnalistického přístupu Vannesy Winship přes subjektivní dokument Nicolase Commenta až po konceptuální přístup Denise Darzacqa.

Vannesa Winship (1960)

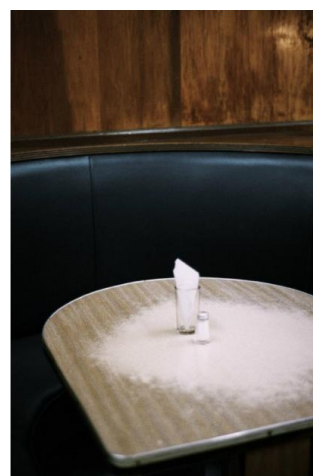
Anglická fotografka Vannesa Winship vystudovala film a fotografii na Westminsterské univerzitě a poté pracovala jako učitelka fotografie v Londýně. Zanedlouho se soustředila pouze na svou fotografickou práci a strávila 10 let života mezi Londýnem, Balkánem a Tureckem. Zde vytvořila v duchu subjektivního dokumentu několik znamenitých sérií například o Černém moři nebo o postsovětské Gruzii. Své načerpané zkušenosti ze života ve východní Evropě však maximálně uplatnila v projektu *Sweet nothings: The Schoolgirls from the Borderlands of Eastern Anatolia*. Série se skládá z 12 černobílých velkoformátových portrétů tureckých školaček z pohraničí ve východní Anadolii. Winship byla fascinována specifickými modrými šaty s krajkovým límcem, které nosí dívky v celém pohraničí s Irákem, Íránem, Sýrií i Arménií. Život v této oblasti je velmi těžký nejen pro malé dívky. Winship se snažila dát dívkám procesem portrétování chvíli důležitosti před kamerou. Kompozice se příliš nemění, to, co autorka zkoumá nejvíc, jsou výrazy fotografovaných. Sama o souboru říká: „*Během fotografování tohoto projektu mne zasáhlo mnoho věcí. Byla jsem dojata, jak dívky závažně vnímaly okamžik před kamerou. Byla jsem také dojata jejich křehkostí, jednoduchostí a laskavostí, jejich vzájemnou blízkostí a ze všeho nejvíce jsem byla udivena jejich naprostou laxností k pózování.*“ Za tento soubor Winship získala spoustu významných mezinárodních ocenění. Projekt vyšel také knižně v roce 2008. Členkou agentury VU je od roku 2005 a galerie VU od roku 2009.

Vannesa Winship, z cyklu projektu *Sweet nothings: The Schoolgirls from the Borderlands of Eastern Anatolia*, 2007

Nicolas Comment (1973)

Po studiích filmu na Lyonské univerzitě umění vydal pařížský rodák Nicolas Comment v roce 2001 svou první knihu *La Desserte*. Během této doby se začalo formovat jeho zaměření na literaturu. Jeho série jsou často inspirovány konkrétními literárními díly nebo na ně přímo odkazují. Comment velmi rád nechává diváka svých fotografií na pochybách, hraje si s nedořečeností, dává obrovský prostor pro vlastní fantazii a domýšlení. Je velmi vnímavý umělec. Do svých fotografických projektů se snaží reflektovat několik disciplín, a to jak literaturu, tak hudbu. Jeho druhá kniha s názvem *Fading* byla věnována Praze. Nalezená zátíší a nevšední pohledy na město ukazují ztracenou sentimentálnost a melancholii Prahy, jež byla přehlušena přemírou obrazů, zvuků a gest. Poslední Commentův projekt je věnován Mexiku. Kniha s názvem *Mexico City Waltz* je inspirována třemi kultovními romány (*Tristessa* Jacka Keruacka, *Ve stínu vulkánu* Malcolma Lowryho a *Cesta do země na Tarahumara* Antonina Artauda). Během dvouměsíčního rezidenčního pobytu v Mexiku pracoval na fotografické básni s cílem vytvořit vizuální ekvivalent Kerouacovy prózy. Comment stejně jako u předešlých projektů skládá sérii z detailů, z věcí a situací, které běžný člověk přehlídí. Velmi často fotografuje intimní momenty a opět dává divákovi dostatek prostoru pro hledání souvislostí. *Mexico City Waltz* vzdává především hold kráse a smyslnosti dnešního Mexika.

Nicolas Comment, z cyklu *Mexico City Waltz*, 2012

Denis Darzacq (1961)

Pařížský fotograf Denis Darzacq začal svou kariéru dokumentováním francouzské rockové scény. Byl také fotografem mnoha celovečerních filmů. Od roku 1989 pracoval pro francouzský deník Libération. Darzacq se výrazně zapsal do světa současné fotografie svým neustálým zkoumáním vztahu těla a jeho okolí. V souborech *The Fall* a *Hyper* požádal mladé tanečnický a sportovce, aby na předem připravených místech skákali do jen těžko uvěřitelných póz. Modely vypadají jako levitující osoby uprostřed pařížských ulic nebo uvnitř hypermarketů. Bez minimálního zásahu speciálních efektů nebo digitální manipulace se Darzacqovi podařilo zachytit stav navozující pocit beztíže. „Řadu let jsem ve své fotografické práci zpochybňoval místo jedince v naší společnosti. Dosáhnout nějakého řešení se mi podařilo uměleckým vyjádřením, ale také pomocí čistě dokumentární fotografie.“¹⁰ Fotografie z těchto projektů jsou ve sbírkách předních současných galerií a Darzacq za ně sklídl několik mezinárodních ocenění. Jeho zatím poslední projekt *Act* rozvíjí jeho přemýšlení o člověku ve veřejném prostoru. Mezi léty 2009 a 2011 fotografoval ve Francii, Velké Británii a Spojených státech mladé lidi s mentálním postižením. Ve výsledném souboru kombinuje fotografie hendikepovaných lidí s fotografiemi najatých herců, tanečnicků a sportovců. Darzacq si je plně vědom rozdílu v pohybech mentálně postižených lidí. Citlivě však poukazuje na otázky hledání identity a zdravotního postižení, na strach z rozdílnosti, který je v něm i ostatních lidech.

Denis Darzacq, z cyklu *Act*, 2011

¹⁰ Dostupné z <http://www.agencevu.com/stories/index.php?id=349&p=23>, 2.8.2012

3.5 Moment Agency

Agenturu Moment založilo 8 skandinávských fotožurnalistů v roce 2002 ve Stockholmu. Jejím ředitelem a zároveň jedním z fotografů je Chris Maluszynskij. Na chodu a směřování agentury se podílejí všichni členové. Jejím hlavním poselstvím je produkovat vizuálně silné příběhy, a to prostřednictvím osobních projektů fotografů. V současné době má agentura 11 členů. V květnu 2012 vyhlásili stávající členové výběrové řízení na rozšíření svých řad. Podmínkou účasti byl trvalý pobyt na území Švédska, Norska a Dánska. Tím se zásadně odlišují od ostatních fotožurnalistických agentur, které jsou složeny z autorů napříč kontinenty. Členové si chtějí udržet úzkou vazbu mezi sebou a zároveň rozvíjet kvalitní skandinávskou školu fotožurnalismu. Moment práci svých fotografů distribuuje především přes zahraniční agenty a partnerské agentury jako Agence VU, Redux pictures, Focus nebo Grazia Neri. Stálými odběrateli jejich reportáží jsou skandinávské magazíny, které dávají fotografiím dostatečný prostor. Práci autorů agentury Moment představím na příkladu znamenitých reportáží dvou fotografů - Thomase Lekfelda a Johana Bavmana.

Thomas Lekfeld (1977)

Rodák z Holbaeku v Dánsku vystudoval fotožurnalistiku na Dánské škole žurnalistiky v roce 2007. Od té doby pracoval na volné noze pro řadu zahraničních deníků jako Days Japan, Politiken, Stern, Le Monde Magazin a další. V současné době je zaměstnaný v dánském deníku Berlingske. Dokumentoval děti bez domova v Senegalu, znečištěnou řeku Buriganga v Bangladéši nebo život starých lidí v Kyrgyzstánu.

Velmi často také zpracovává témata ve svém rodném Dánsku. Jeho, dle mého názoru nejsilnější sérii vytvořil v roce 2008 a ta nese název *A star in a sky*. Lekfeld fotografoval poslední rok života sedmileté holčičky Vibe, které byl diagnostikován nádor na mozk. Vzhledem k umístění nádoru nebyl možný chirurgický zákrok, a tak Vibe podstoupila léčbu ozařováním a chemoterapií. Je to příběh o každodenním boji s touto zákeřnou nemocí, příběh o nejbližších nemocné Vibe, jejím dvojčeti Laerke, otci Michaelovi a matce Helle. Je to ale i příběh o prohře v boji proti nádoru na mozku.

Lekfeld velmi citlivě po dobu jednoho roku dokumentoval nesmírně těžké období celé rodiny. Přes chvíle radosti a pozitivní momenty až po totální beznaděj a smutek. Série obsahuje 56 fotografií převážně z prostředí nemocnice, ale i domova a místa poslední společné rodinné dovolené. Je jasné, že se Lekfeld musel stát součástí rodiny, a tak naplno prožívat tuto tragédii. Byl s rodinou a malou Vibe do poslední chvíle jejího života. V době smrti jí bylo 7 let.

Mozkové nádory a leukémie jsou nejčastějšími druhy rakoviny u dětí. Každý rok je v Dánsku 40 nových případů dětí s onemocněním nádoru na mozku. Lekfeldova reportáž velmi naturalisticky ukazuje na tuto závažnou chorobu. Podařilo se mu podnítit veřejný zájem a snahu bojovat proti této zákeřné nemoci.

Thomas Lekfeld, z cyklu *A star in a sky*, 2008

Johan Bävman (1982)

Dalším členem agentury Moment je švédský fotožurnalista Johan Bävman. Vystudoval The Nordic School of Photography ve Stockholmu a od roku 2004 pracuje jako profesionální fotograf. V současné době pro deník *Sydsvenskan* v Malmö.

Mezinárodní věhlas si zasloužil svým projektem *Albinos* v roce 2007. Jde o sérii fotografií zachycující život albínů v africké Tanzánii. Nedostatek pigmentu téměř zcela znemožňuje pobyt na africkém slunci. Jedna z největších hrozeb albínů v Africe je rakovina kůže. Další těžko uvěřitelnou hrozbou, s kterou musí albíni bojovat, je lokální legenda zlatokopů. Ta zní: „*Najdeš víc zlata, pokud přineseš nohu nebo ruku albína do dolu.*”¹¹ V novodobé historii Tanzánie je evidováno několik případů takto napadených a zavražděných dětí. Další nesmyslná legenda tvrdí, že sex s ženou albínkou může vyléčit HIV infekci. Takový případ byl evidován v nedalekém Zimbabwe. Bävmanovy fotografie se soustředí na život albínských dětí ve škole Matindo v centrální části Tanzánie. Tato škola je zároveň i domovem pro 72 dětí, které jsou zde chráněny před nebezpečím vraždy, které ale žijí daleko od svých rodin a domovů. Série se také zaměřuje na život devítiletého chlapce Josepha, kterému zavraždili sestru. Fotografie ukazují každodenní snahu albínů začlenit se do ostatní společnosti, což lze díky okolnostem a skutečnostem jen velmi složitě.

Johan Bävman, z cyklu *Albinos*, 2007

¹¹ Citováno z multimediálního projektu *Albino - In the shadow of the sun*, 2007, dostupný z <http://www.johanbavman.se/albino-shadow-sun-0>, 5.8.2012

3.6 Panos pictures

Anglická fotožurnalistická agentura Panos pictures funguje už více než 25 let. Původně se orientovala na problematiku životního prostředí. Po koupi většinového podílu Adrianem Evansem se agentura začala rozrůstat v renomovanou fotožurnalistickou společnost. V současné době je největší a nejúspěšnější agenturou v Anglii s velmi dobrou mezinárodní pověstí. Pohybuje se stále mezi komerčním a neziskovým sektorem. Více než stovka fotografů agentury se zaměřuje na globální celospolečenské problémy. Majitel Adrian Evans vyžaduje od členů své agentury novátorské pohledy na dokumentární fotografii. Hledá fotografy, kteří umí najít příběh a zpracovat ho. „*Jsme v úzkém kontaktu s fotografy, kteří pro nás pracují, nefungujeme ve fotografickém světě jako supermarket, ale jako specializovaný obchod s důrazem na vysokou kvalitu. Udržet takovou úroveň znamená soustředit se na práci s fotografy, kteří takovou kvalitu poskytují.*“¹² Hlavním zdrojem příjmu Panosu je prodej jednotlivých fotografií do předních světových deníků. Adrian Evans si je však vědom poklesu takto uplatněných fotografií, a tak se agentura zaměřuje i na neziskový sektor, který je dostatečně velký. „*Nedisponuje sice tolika penězi jako komerční sféra, ale nějaké peníze přeci jen má. Začali jsme prostě hledat nové trhy, nepracujeme jen s novinami a časopisy, na které se primárně zaměřuje většina agentur. Díky hledání nových trhů máme i přes naše úzké zaměření poměrně hodně zakázek.*“¹³

Agentura vyhlašuje jednou za rok výběrové řízení pro ty, kdo mají zájem stát se členy společnosti. Fotografové Panos pictures se zaměřují na dokumentování politických, kulturních, ekonomických a sociálních problémů v Africe, Asii, zemích bývalého Sovětského svazu, na Středním východě a v Jižní Americe. Adrian Evans si je vědom vývoje v dokumentární fotografii. Dává příležitost svým fotografům prezentovat více individuální projekty. Na otázku, jestli se agentura snaží být více otevřená a konceptuální, odpovídá: „*Rozhodně, spousta věcí byla v minulosti vytvořena, to neznámá, že je nemůžeme dělat znova, ale naši povinností je dělat je jiným způsobem.*“¹⁴ Fotografové s takovým přístupem

¹² Guryča, Richard: Najděte mi novou story!, Fotografie magazín, 2006, č. 12, str. 11, ISSN: 1211-0019

¹³ Guryča, Richard: Najděte mi novou story!, Fotografie magazín, 2006, č. 12, str. 11, ISSN: 1211-0019

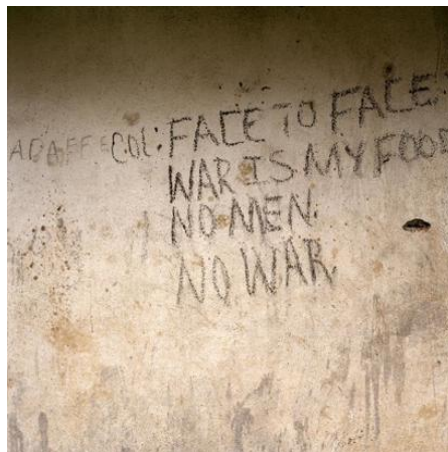
¹⁴ Citováno z dokumentu *Conversations in Photography: 25 years of Panos Pictures*, 6.8.2012

jsou například válečný reportér Tim Hetherington nebo konceptuální autor Mishka Henner, jejichž práci představím. Panos otevřela v roce 2005 v centru Londýna svoji galerii ve spolupráci s fotografickým časopisem Foto8. Zaměřuje se na různé aspekty fotožurnalismu.

Tim Hetherington (1970 - 2011)

Rodák z Liverpoolu vystudoval literaturu na Oxfordské univerzitě a fotožurnalismus na univerzitě v Cardiffu. Byl členem londýnské agentury Network a později Panos pictures. Hetherington pracoval jako válečný fotograf v západní Africe a na Blízkém východě. V roce 2007 získal za svou sérii fotografií dokumentující boje amerických vojáků v Afghánistánu první cenu v soutěži World Press Photo. Natočil také dokumentární film *Restrepo* o amerických vojácích na jednom z nejnebezpečnějších míst na světě, v afghánském údolí Korengal. Vydal také dvě knihy, první v roce 2007 s názvem *Liberia Bit by Bit: Long Story Retold* dokumentující občanskou válku v Libérii, druhou v roce 2010 pod názvem *Infidel* s fotografiemi z Afghánistánu. Jeden z jeho projektů, který vybočuje z klasických sérií fotografií zaznamenávajících válečné konflikty, nese název *Liberian War Graffiti*. Hetherington nafotografoval velmi emotivní nápisy a kresby na zdech budov během války v Libérii. Fotografie nutí diváka přemýšlet. Neukazují explicitní záběry raněných vojáků nebo důsledky ozbrojených konfliktů, dávají však možnost hlouběji nahlédnout do mysli zúčastněných Liberijců.

Tim Hetherington byl 20. dubna 2011 spolu se svým kolegou Chrisem Hondrussem tragicky zabit při dokumentování občanské války v Libyi. Jeho archiv fotografií je nyní reprezentován agenturou Magnum.

Tim Hetherington, z cyklu *Liberian War Graffiti*, 2004

Mishka Henner (1976)

Mishka Henner se narodil v Belgii, v současné době žije a pracuje v anglickém Manchesteru. Vystudoval sociologii na univerzitě Loughborough a Goldsmiths College. V letech 2004 až 2010 pracoval na dokumentárních projektech v oblastech kolem Londýna a severozápadní Anglie. Portrétoval řadu osobností pro přední anglické noviny. V roce 2008 se připojil k agentuře Panos pictures.

Po publikování první knihy *Winning Mentality* v roce 2010 o touze vítězit a po vydání dalších pěti knih v roce 2011 se nastartovala jeho kariéra konceptuálního umělce "fotografa bez fotoaparátu". Jeho projekty jsou daleko vzdálené od klasických přístupů fotožurnalistů, přesto mají vysokou dokumentární hodnotu. Zásadní rozdíl je ten, že Henner k realizaci svých projektů nepoužívá fotoaparát, ale internet. V roce 2005 Google představil program satelitních snímků světa. To vedlo z důvodů ekonomických, politických a vojenských k cenzuře některých strategických míst. Překvapivě jednou z nejencenzurovanějších zemí bylo Holandsko, které takto skrývá stovky významných lokalit. Henner vytvořil knihu s názvem *Dutch Landscape* s takto přetvořenými krajinami. Nejde o fotografie, ale o printscreeny obrazovky, na nichž jsou určitá místa pomocí klonovacího razítka rozostřena nebo jsou úplně zabělena. Jeho další kniha *No Man's Land* je složena ze záběrů prostitutek, které vytvořil přístroj Google Street View na evropských ulicích. Henner dal dohromady fotografie z on-line komunit, na kterých lidé sdílejí informace, kde se prostitutky nacházejí. Jeho zatím poslední kniha *Less Americans* (2012) reaguje na notoricky známou knihu *The Americans* Roberta Franka. Autor zde pomocí digitálních úprav maže většinu původního vizuálního obsahu. Sám popisuje, že kniha je poctou Robertu Rauschenbergovi, který v roce 1953 podobným způsobem vytvořil dílo *Erased De Kooning*.

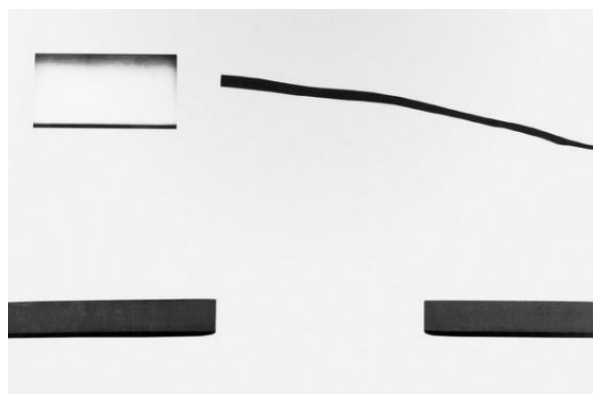
„Nevím, jestli někdo přede mnou zkoumal Frankovy fotografie tak jako já... jedna z věcí, která mne opravdu zasáhla, byla hra s tvary a texturou téměř jako při práci malíře. Složitě jsem se rozhodoval, jaké tvary a texturu na svých obrazech chci mít... Začal jsem porovnávat své obrazy s Frankovými fotografiemi a jsem si jist, že jsem našel věci, které divák předtím nemohl zaznamenat. Najednou dostaly zcela nový význam.“¹⁵

¹⁵ Citováno z http://en.wikipedia.org/wiki/Mishka_Henner, 8.8.2012

Podobný přístup je možno vysledovat i v projektu slovenského fotografa Pavla Maria Smejkal *Fatescapes* (2010). Ten digitálně odstraní hlavní motivy z nejslavnějších válečných fotografií a dal tak snímkům nový význam. S vědomím, že autenticita mnohých z těchto snímků byla zpochybněna, si klade otázku o smyslu, úloze a budoucnosti fotografie. Ne náhodou byli oba autoři vybráni na skupinovou výstavu *From Here On* na francouzský fotofestival Les Rencontres d'Arles v roce 2011. Na tomto festivalu byl Henner oceněn v nejmenší fotografické soutěži na světě Kleine Hans award, která se snaží zdůraznit význam náhody, milosti a pokory ve fotografii. Porota ve složení Hans Aarsman, Hans Eijkelboom, Hans van de Meer, Hans Wolf a Hans Samson popsala Hennerovu práci následujícím způsobem: „*Nový přístup k fotografii zahlédl světlo - fotografové bez fotoaparátů. Potřeba stisknout spoušť nahrazuje přímý zájem o obraz - ne primárně o proces fotografování. Tito fotografové vytvářejí své projekty a knihy z fotografií, které naleznou, někdy je míchají s fotografiemi vlastními. V tomto se Mishka Henner ukázal jako průkopník.*“¹⁶

Mishka Henner, z cyklu *No Man's Land*, 2011

Mishka Henner, z cyklu *Less Americans*, 2012

¹⁶ Citováno z http://en.wikipedia.org/wiki/Mishka_Henner, 8.8.2012

3.7 Anzenberger Agency

Rakouská agentura Anzenberger nese název po své zakladatelce Regině Marii Anzenberger. Tato původem malířka získala cenné zkušenosti v oblasti tisku a mediální produkce při své práci ilustrátorky, novinářky a fotografky. Její vztah k fotografii se prohloubil během pracovních zkušeností hlavního fotoeditora pro přední rakouské časopisy mezi léty 1983 až 1989. V květnu roku 1989 se rozhodla založit fotografickou agenturu, která dnes zastupuje 50 fotografů z celého světa a práci dalších 200 distribuuje. Je nemožné definovat určitý styl agentury. Je jasné, že se zaměřuje na dokumentární fotografie a ucelené autorské projekty. Archiv agentury však více funguje jako fotobanka kvalitních cestovatelských záběrů, portrétů významných osobností a popisných fotografií. Mezi klienty agentury patří přední světové deníky, hlavními odběrateli fotografií jsou však cestovatelské nebo lifestyle časopisy v německy mluvících zemích. Součástí agentury je i Anzenberger Gallery, která se nachází ve Vídni. Vybrané autory galerie zastupuje a na webových stránkách nabízí prodej jejich fotografií od 300 do 10 000 eur. Zakladatelka a ředitelka agentury Regina Maria Anzenberger si vybírá fotografie do agentury především prostřednictvím konzultací portfolií, které se konají na různých fotofestivalech po světě. Za distribuci fotografií pod její agenturou nabízí padesátiprocentní podíl z prodané fotografie. Ceny fotografií se pohybují od 100 eur, při exkluzivní práci minimálně od 200 eur. Velký smysl vidím v distribuci autorských knih, které agentura na svých webových stránkách nabízí, a také v pořádání "sobotních přehlídek", na nichž se představují nové knihy a projekty.

Agentura zastupuje několik výborných fotografů z východní Evropy, kteří vytváří společné projekty v rámci uskupení Sputnik Photos. Jejich projekty však představím v další části této práce. Nyní se zaměřím na práci rakouského dokumentárního fotografa Reineera Riedlera a fotografa Klause Pichlera.

Reiner Riedler (1968)

Rakouský fotograf Reiner Riedler vystudoval etnologii. Po absolvování fotografického kurzu ve Vídni mezi léty 1990 až 1992 pracoval jako fotograf pro časopisy National Geographic, Stern, New York Times a další. Současně pracoval na svých autorských dokumentárních projektech, a to především v zemích východní Evropy a bývalého Sovětského svazu. Knižně vydal projekty *Albanien, Leben der Peripherie* (2001), *Ukraine. Fotografie* (2001), *Gestürmte Festung Europa* (2007).

Na svém neslavnějším a nejúspěšnějším projektu začal pracovat v roce 2004. Série fotografií *Fake Holidays* dokumentuje bizarní trávení volného času a dovolených. Riedler navštívil 11 zemí a v nich 50 zábavních parků. Od tropického parku v Berlíně, lyžařské sjezdovky v Dubaji, Rudého náměstí v Turecku až po zimní pláže na Floridě. Na celém světě jsou investovány miliony do vytváření umělých světů, které nám umožňují zažít pocit dobrodružství. Náhražka něčeho opravdového se stala způsobem trávení volného času. U některých fotografií se nabízí asociace s filmem Petera Weira *Truman show*. Jens Lindworsky, autor textu k fotografiím, popisuje: „*Když jsou reálná přání vzdálená, hledáme náhražku, jak trávit volný čas a dovolené. Imaginární světy jsou často vytvořeny na základě silného technologického úsilí s cílem nabídnout reprodukovatelný prožitek. Přestože kvalita těchto dobrodružství je pochybná, naplňují jediný cíl - touhy a sny v každodenním životě občanů.*“¹⁷

Reiner Riedler, z cyklu *Fake Holidays*, 2004 - 2008

¹⁷ Dostupné z http://www.photography.at/work_fake_holidays.html, 10.8.2012, citace z textu Jense Lindworskeho

Klaus Pichler (1977)

Vídeňský fotograf Klaus Pichler vystudoval architekturu. Od roku 2005 se pohybuje na volné noze mezi fotožurnalismem a autorskými projekty. Sám tvrdí, že je rád, protože nikdy nezískal žádné fotografické vzdělání. Podle mého názoru se to však podepsalo na jeho schizofrenním stylu práce. Těžko se hledá mezi Pichlerovými projekty nějaká paralela. Fotografuje zátiší v ateliéru, dokumentární projekty a vytváří koláže z archivních fotografií. To vše bez jakékoliv návaznosti. Nedá se však říct, že by Pichlerovy projekty nebyly obsahově či vizuálně zajímavé. Jeho poslední ateliérový projekt *One Third* (2012) se skládá ze série pečlivě nakomponovaných a produktově nasvícených fotografií plesnivících potravin. Pichler tímto projektem upozorňuje na stále větší plýtvání potravin a na problémy spojené s hladověním v postižených zemích. Za povedený považuji autorův dokumentární projekt *Middle Class Utopia* (2011). Pojednává o zvláštním prostoru a lidech v zahrádkářské kolonii nedaleko Vídně. Velkou inspirací pro Pichlera mohl být film rakouského režiséra Ulricha Seidla *Hundstage* (2001), který se odehrává v podobném prostoru, o tom se však autor ve svém textu k fotografiím nezmiňuje. V zahrádkářských koloniích žijí převážně starší lidé, pro které je toto místo únikem z města. Pichler zachytil atmosféru uměle vytvořených zahrad se svými groteskními majiteli. Pocity paranoie, strachu a někdy samoty navozují náladu již zmiňovaného filmu, ve kterém je však tato atmosféra pouze předzvěstí nočních událostí.

Klaus Pichler, z cyklu *One Third*, 2012Klaus Pichler, z cyklu *Middle Class Utopia*, 2011

4 FOTOŽURNALISTICKÁ USKUPENÍ

4.1 Sputnik Photos

Sputnik Photos je mezinárodní sdružení fotoreportérů ze střední a východní Evropy. Jedná se o sdružení nekomerční, nevzniklo tedy primárně za účelem zisku. Uskupení funguje na základě grantů z polského ministerstva pro kulturu, Evropského kulturního fondu nebo Visegradského fondu. Dalším zdrojem příjmu na provoz kolektivu je prodej knih realizovaných projektů. Členy Sputnik Photos jsou Andrej Balco (SVK), Manca Juvan (SVN), Andrei Liankevich (BLR), Filip Singer (CZE), Michal Luczak, Justyna Mielnikiewicz, Jan Brykczynski, Rafal Milach, Adam Panczuk a Agnieszka Rayss (POL). Hlavním cílem těchto dokumentaristů je vytvářet projekty v prostředí, ze kterého sami pocházejí a kterému jsou schopni dobře porozumět - tedy Evropě. Každý z členů se snaží osobitým stylem práce přispívat ke společným projektům. Těch mají fotografové na svém kontě za nedlouhou dobu existence sdružení již několik. Ke spolupráci zve Sputnik grafické designéry a žurnalisty, aby pohromadě realizovali publikace a výstavy.

První společný projekt *U* byl věnován Ukrajině. S cílem lépe porozumět této postkomunistické zemi oslovila nezisková organizace Altemus fotografy Sputniku, aby se pokusili zachytit skrze jednotlivé příběhy současnou Ukrajinu. Organizace Altemus zároveň oslovila mladé talentované spisovatele, aby napsali krátkou esej na téma identity. Výsledné fotografie a texty velmi svěže zachycují rozmanitost této země. Zaznamenávají přelom mezi komunismem a kapitalismem, mezi tradicí a moderností. A to od příběhu Rafala Milacha o Černém moři, hornících v uhelných dolech Filipa Singera, tatarských osadníků Jana Brykczynského, generaci mladých lidí narozených po roce 1991 Agnieszky Rayss až přes příběh dvou žen, které žijí v opuštěné vesnici, Andreie Liankeviche. Výsledkem tohoto projektu byla knížka a řada výstav.

Druhý společný projekt Sputniku *IS (not)* (2011) byl věnován Islandu. Šest polských fotografů a šest islandských novinářů se vydalo hledat podstatu této ostrovní země. Kurátor tohoto projektu Andrej Kramarz popisuje: „...*Chcete-li pochopit jinou lidskou bytost, je lepší nejdříve pochopit samy sebe. Oddělená část starého kontinentu byla vždy považována za zvláštní malou zemi napůl cesty mezi Evropou a Amerikou, obývanou Elfy a odpůrci Evropské unie. Chcete-li opravdu tuto zemi poznat, musíte se přenést přes mediální kliše o bohaté zemi, kterou zachvátila finanční krize, nebo zemi malebných sopek, které jsou*

*schopny paralyzovat leteckou dopravu v polovině Evropy. Fotografové Sputniku se s vědomím těchto klišé rozhodli zachytit esenci Islandu a jádro obyvatel...*¹⁸ Šest různých příběhů poskládaných do knížky s názvem *IS (not)* ukazuje dle mého názoru velmi subjektivně, avšak opravdově tuto zemi. Kombinací portrétů, krajin, zátiší, expresivních černobílých fotografií spolu s texty islandských novinářů nám dávají nahlédnout hlouběji, než je naše všední představa o Islandu. Díky norskému grantu pro kulturu mohla vzniknout řada výstav a znamenitá publikace, o jejíž grafický design se postarala spolupracovnice Sputniku Ania Nalecka.

Rafal Milach, z cyklu *In the car with R, IS (not)*, 2011

V létě roku 2011 se členové Sputniku spolu se svými hosty rozhodli udělat workshop pod názvem 4×3 . Fotografové se rozdělili do čtyř tříčlenných týmů a vyrazili do čtyř nejzazších koutů Polska s cílem vytvořit fotografickou dílnu pro děti. Ty vybavily malými automatickými fotoaparáty a pod vedením zkušených profesionálů se učily dívat na svět okolo sebe skrze hledáček. Smyslem tohoto projektu bylo vzbudit v dětech zájem o prostředí, ve kterém žijí, stejně jako o fotografii jakožto vyjadřovacím médiu. Výsledkem jejich snažení bylo večerní promítání, multimediální projekt, kniha a blog plný fotografií.

¹⁸ Dostupné z [http://www.sputnikphotos.com/#/projects/3/is\(not\)](http://www.sputnikphotos.com/#/projects/3/is(not)), 12.8. 2012, citace z textu Andrzeje Kramarze

V posledním dlouhodobém projektu *Stand By* se fotografové Sputniku snaží zjistit, co stojí za věčně opakovaným sloganem "poslední diktatura v Evropě". Projekt je tedy věnován Bělorusku. Devět fotografů se vydalo hledat skrze své téma současnou situaci v poslední zemi Evropy, které vládne pevná ruka. Všichni fotografové se v multimediální prezentaci projektu shodují, že fotografování v zemi nebylo snadné, že život je tam tvrdý a že hlavní město Minsk působí až neuvěřitelně úhledně a čistě.

Andrei Liankevich se zaměřil na ulice hlavního města, která často nesou název po údajných hrdinech Sovětského svazu. Sami obyvatelé daných ulic netuší, kdo tito lidé byli. Liankevich pomocí photoshopu a google maps vytváří diptychy portrétů hrdinů a vybraných ulic, jež se po nich jmenují. Rafal Milach fotografoval na nejrůznějších konkurzích po celém Bělorusku - od těch celostátních až po regionální. Je zde patrná paralela s projektem Mishky Henera "*Winning Mentality*", Milachovy fotografie vítězů běloruských soutěží jsou však více sondou do mentality lidí, kde je uměle získaná autorita nadřazena společnosti. Adam Panczuk se zaměřil na životní styl mladých lidí, na to, jak se oblékají a jak je pro ně móda důležitá. Během práce na tomto projektu mu jeden mladý člověk řekl: „*Oblečení, to je pro Bělorusy alter ego.*“¹⁹ Série se skládá z portrétů převážně extravagantně oblečených mladých lidí. Projekt Agnieszky Rayss se zaobírá ženami - veteránkami druhé světové války. Téma bylo inspirováno knihou Světlany Alexievich *The Unwomanly Face of War*. Fotografie dokumentují stáří, opuštěnost, odcházení, ale také vitalitu a energii, která v některých z veteránek pořád je. Fotografie Jana Brykczynského jsou z interiérů domů v prostředí Bělověžského pralesa. Fotografoval předměty, které lidé přinesli z tohoto lesa. Snímky vytvořených skulptur nalezených předmětů, které si majitelé instalují na svých zdech v kombinaci se socialistickými tapetami, působí bizarně a přinášejí informaci o míře vkusu. Justyna Mielnikiewicz se zaměřila na fenomén manželských agentur. Jde o agentury v zemích bývalého Sovětského svazu, které nabízejí západním klientům nevěsty. Mielnikiewicz dokumetovala jeden takový pár tvořený francouzským ženichem a běloruskou nevěstou. Poslední projekt fotografky Macni Juvan se soustředil na běloruskou komunitu v New Yorku. Emigranty autorka fotografovala na jejich oblíbených místech americké metropole. Zároveň snímala věci, které tito lidé nosí při sobě a které jim připomínají domov. Publikace a výstava projektu *Stand By* je plánována na podzim letošního roku.

¹⁹ Citováno z multimediálního projektu *Stand By*, dostupné z <http://vimeo.com/43540446>, 12.8. 2012

Rafal Milach, z cyklu *The Winners, Stand By*, 2012

Agnieszka Rayss, z cyklu *I reminisce and cry for life, Stand By*, 2012

Jan Brykzyński, z cyklu *Primary Forest, Stand By*, 2012

Andrei Liankevich, z cyklu *Good Bye Motherland, Stand By*, 2012

4.2 The Sochi project

The Sochi project je společným projektem dvou holandských autorů, dokumentárního fotografa Roba Honstry (1975) a režiséra a spisovatele Arnolda Van Bruggena (1979). Smyslem tohoto projektu je po dobu pěti let dokumentovat změny v oblasti ruského města Soči do začátku olympijských her, které se zde budou konat v roce 2014. Tento region je velmi specifický svou polohou. Leží jen nedaleko od hranic s konflikty sužovanou Abcházií a na východ od města se táhnou Kavkazské hory do separatistických republik, jako jsou Severní Osetie nebo Čečensko. Soči je lázeňským a turistickým místem na břehu Černého moře. Vzhledem k plánované olympiádě se však začalo měnit k nepoznání. Uprchlíkové byty stejně jako chudobou postižené lázně mizí na úkor nových stadionů, luxusních hotelů a moderní infrastruktury. Tisíce dělníků z Ruska, ale i ostatních zemí přetvářejí tento region obrovskou rychlostí, ale to pouze do začátku olympiády. Je otázkou, zda to bude mít vliv na životní úroveň místních, zvláště po skončení zimních olympijských her. Plánem Honstry a Bruggena je tyto změny dokumentovat. Průběžně organizují výstavy, vydávají knihy s dílčími příběhy, na svých internetových stránkách publikují krátké videoreportáže a organizují semináře pro veřejnost. V plánu je také dokumentární film.

Časová a obsahová náročnost projektu je natolik rozsáhlá, že by si ho žádné noviny nebo časopis nemohly dovolit financovat. Fotograf Rob Honstra říká: „*Domívám se, že největší rozdíl mezi fotožurnalismem a dlouhodobým fotožurnalismem je v tom, že fotožurnalismus popisuje to, co se děje, a dlouhodobý fotožurnalismus se zaměřuje na to, proč se to děje.*”²⁰ Autoři jsou přesvědčeni, že je důležité, aby dlouhodobá a nezávislá dokumentární publicistika nadále existovala, proto požádali veřejnost a své příznivce o pomoc s financováním tohoto projektu. To, co vypadá v některých částech světa jako nepředstavitelné, je v západní Evropě možné. Autorům se podařilo sehnat od dárců dostatek peněz na realizaci svého plánu. Na internetových stránkách projektu uvádějí počet sponzorů a také celkové roční částky. Od roku 2009 na projekt zatím přispělo 609 lidí a průměrná roční částka je okolo 25 000 eur. Honstra s Bruggenem uvádějí plán dvakrát ročně na měsíc navštívit Soči, přičemž jedna cesta je stojí 15 000 eur. Z této částky jde přibližně 20 % na

²⁰ Citováno z dokumentu Picture Perfect Rob Honstra, dostupné z <http://goincase.com/pictureperfect/robhonstra/>, 15.8.2012

cestovní náklady, 20 % na ubytování a živobytí, 20 % na materiál, 20 % na asistenta nebo překladatele a 20 % na propagaci projektu. Nedá se tedy říci, že by šlo o skromný rozpočet. Autoři na webových stránkách také nabízejí prodej již realizovaných knih, pohlednic, fotografických novin nebo plakátů.

V prvním dílčím projektu se autoři zaměřili na typicky ruský fenomén sanatorií. Série nazvaná *Sanatorium* (2009) dokumentuje tyto ozdravné léčebny, kam byly v éře Sovětského svazu posílány tisíce pracovníků, aby zde posílili své tělo, ducha a uvědomělost. V současné době jsou sanatoria celoročně obsazena ruskými důchodci nebo lidmi se zdravotním postižením. Fotografie zaznamenávají tato místa i lidi, kteří zde pracují nebo se zde zotavují, ještě před rekonstrukcí na luxusní hotely, která je kvůli olympiádě plánována. „Projekt *Sanatorium* je ódou na tyto ruské pevnosti, odhaluje hlubokou lásku k lázním, jež je v ruské duši pevně zakotvena.“²¹ Fotografie byly publikovány v knize *Sanatorium*, která byla oceněna v soutěži *New York Photo Book Award 2010*.

Empty land, Promised land, Forbidden land je název dalšího dílčího projektu, který je tentokrát věnován složitě definovatelné zemi na pobřeží Černého moře - Abcházii. Hranice Abcházie leží jen několik kilometrů od místa plánovaného olympijského stadionu. Po gruzínsko - abcházském konfliktu v roce 1992 - 1993 byly obyvatelům Abcházie nabídnuty ruské pasy a de facto zde začala ruská nadvláda. S pomocí ruských vojsk se podařilo v roce 2008 zastavit další ozbrojený konflikt mezi Abchází a Gruzii. Abcházský prezident požádal o uznání státu za nezávislý, což kvitovalo pouze přátelené Rusko, Venezuela, Nikaragua, Nauru, Vanuatu a Tuvalu. Všechny ostatní západní země odmítly uznat nezávislost země a trvají na územní celistvosti Gruzie. Honstra s Bruggenem se vydali dokumentovat válkou zpusťosenou Abchází. Kombinují fotografie krajín, rozbitých měst a portrétů lidí, jejichž identita byla vzhledm k nestálosti země silně narušena. Projekt vyšel knižně v roce 2010.

Zatím poslední velký projekt, který se podařilo autorům vydat knižně, se jmenuje *Sochi Singers* (2011). Fotograf Rob Honstra zde typologicky fotografoval zpěváky v desítkách barů a restaurací, které neodmyslitelně patří k pobřeží Černého moře. Snímky zachycují zpěváky při jejich vystoupení. Ti stojí před kýčovitě vyzdobenou zdí v typicky rus-

²¹ Dostupné z <https://www.thesochiproject.org/shop/product/8/>, 16.8.2012

kém, ale například i francouzském, řeckém nebo americkém stylu, podle toho, v jakém duchu je restaurace zhotovena. Na velkoformátových fotografiích lze výborně zkoumat každý detail interiéru, gesta zpěváků i jejich extravagantní oblečení. Honstrovci se podařilo zachytit kulturu ruských nočních podniků, ve kterých, když začne představení, není možné pokračovat v konverzaci. Tato skutečnost je v Soči patrná více než kdekoli jinde v Rusku. Za tuto sérii fotografií byl autor v letošním roce oceněn prvním místem v prestižní soutěži World Press Photo.

Do začátku olympiády v roce 2014 mají autoři v plánu vytvořit největší publikaci s názvem *Atlas about origin of Sochi*. Tato kniha by měla být doplněna řadou výstav v evropských zemích.

Rob Honstra, z cyklu *Empty land, Promised land, Forbidden land*, 2009

Rob Honstra, z cyklu *Sochi Singers*, 2011

5 FOTOŽURNALISMUS V DIGITÁLNÍM PROSTŘEDÍ

Stále se zmenšující prostor pro fotografie v tištěných novinách nebo časopisech a neomezený prostor internetu vede k transformaci fotožurnalistiky v posledních letech. Snižující se poptávka periodik po ucelených fotografických sériích vede autory k hledání nových možností prezentace své práce. S tím souvisí i změna přístupu ke zpracovávaným tématům. Zatímco předchůdci dnešních fotožurnalistů byli především skrytými pozorovateli, současní autoři jsou vzhledem k záplavě informací na internetu nuceni být více angažováni, pracovat na svých souborech dlouhodobě a pátrat po kontextu. Jen takto propracované série mohou vyniknout. Problém je jistě s financováním dlouhodobé fotožurnalistiky. Autoři, kteří nejsou zastoupeni renomovanou agenturou, musí hledat jiné možnosti financování. Příkladem může být projekt Roba Honstry a Arnolda Van Bruggena *The Sochi project*, který jsem popisoval v předchozí kapitole. Tento model financování dlouhodobého projektu je převzat z již fungující platformy *Kickstarter*. *Kickstarter* neboli nakopávač je internetová stránka, na níž je možné získat peníze k financování kreativních projektů z různých oborů (nezávislé filmy, hudba, žurnalistika, vývoj her, technologie). Princip platformy je poměrně jednoduchý. Autor na stránkách představí (většinou krátkým videem) svůj projekt, který potom šíří pomocí sociálních sítí k ostatním lidem. Ty, které projekt zaujme, mají možnost přispět na jeho realizaci. Za určitou částku si tak předplatí například chystanou knihu. Tímto způsobem již byla zrealizována řada projektů. Českou variantou *Kickstarteru* je ne dlouho fungující webová stránka *Kreativcisobě*. Jedním z prvních projektů prezentovaných na této platformě byla kniha *Slečny* spisovatelky Barbory Baronové a fotografky Dity Pepe. Kniha se zabývá fenoménem neprovdaných žen u nás a na Slovensku. Autorkám se podařilo zaujmout diváky a sehnat tak prostřednictvím příspěvků 80 tisíc na realizaci knihy.

Internetovou platformou financování projektů specializovanou výhradně na fotožurnalismus je stránka *Emphas.si*. Funguje na podobném principu jako *Kickstarter*. Autor pošle svůj rozpracovaný projekt odborné komisi fotožurnalistů *Emphas*. Ti posoudí schopnost autora projekt dokončit a taky správnost rozpočtu. Diváci potom mohou částkou od 10 dolarů projekt podporovat. Autor nabídne svým podporovatelům vzhledem k výši příspěvku odpovídající náhradu (od malého pohledu až po signovanou zvětšeninu). Pro úspěšné financování je potřeba dosáhnout 100 % požadované částky. Pokud se tak nestane, peníze jdou zpět přispěvatelům. Tvůrci *Emphasu* si z úspěšného projektu berou 15% provizi.

I přes patrnou krizi fotožurnalismu v tištěných médiích, autorů a lidí, kteří se zajímají o dokumentární projekty, neubývá. To je jeden ze zásadních důvodů vzniku mnoha internetových fotožurnalistických platform pro fotografy. Smysl těchto serverů se příliš neliší. Dávat prostor autorským projektům je jejich hlavní doménou. Rychlost, jakou je v dnešní době možno na internetu šířit po celém světě nejrůznější projekty, nemá obdoby. Napomáhají tomu i nové formy prezentace sérií, jako jsou například slideshow nebo multimediální projekty. V těch autoři kombinují fotografie, video, rozhovory a hudbu. Valná většina fotožurnalistů tímto způsobem v dnešní době pracuje. Technické možnosti dovolují digitálním fotoaparátům kromě fotografování také zaznamenávat video. Fotografové se tak stávají i kameramany a následně střiháči. Domnívám se, že pro smysluplnost zpracovávaného tématu je velice důležité umět poskládat příběh tak, aby v něm byla patrná posloupnost, čemuž multimediální projekty nebo videa napomáhají. Zároveň na diváka, který projekt sleduje na internetu a ne například na výstavě, působí interaktivní prezentace zajímavěji než pouhá série fotografií.

Z řady internetových magazínů a platform zabývajících se fotožurnalismem vyberu a představím několik, dle mého názoru zásadních příkladů. Za velmi kvalitní považuji online magazín **Burn**, jehož zakladatelem a kurátorem je člen agentury Magnum David Alan Harvey. Online magazín funguje od roku 2008 a publikuje na svých stránkách až třikrát týdně nové projekty. Autor platformy si je vědom, jak složité je pro mladého fotožurnalistu najít uplatnění své série. Harvey popisuje: „...*Burn není hotový produkt. Burn nebude zítra stejný, jako je dnes. Evoluce a revoluce jsou má klíčová slova pro život fotografa. V neustále rychle měnícím se světě nejen pro fotografy a spisovatele je zde mým hlavním cílem poskytnout prostor pro nové a znamenité projekty mladých autorů, stejně jako pro ty již etablované...*“²²

Internetovou variantou jednoho z nejdéle vycházejících časopisů British Journal of Photography je stránka **BJP-online**. Ta doplňuje hlubší analýzu tiskových novin. Není vyhrazena speciálně jen pro fotožurnalismus, ale z velké části se mu věnuje. Stránka je aktualizována denně a je na ní publikováno nespočet nových fotografických sérií, novinky ze světa fotografie, jsou zde recenze na techniku, nabídky práce pro fotografy nebo odkazy

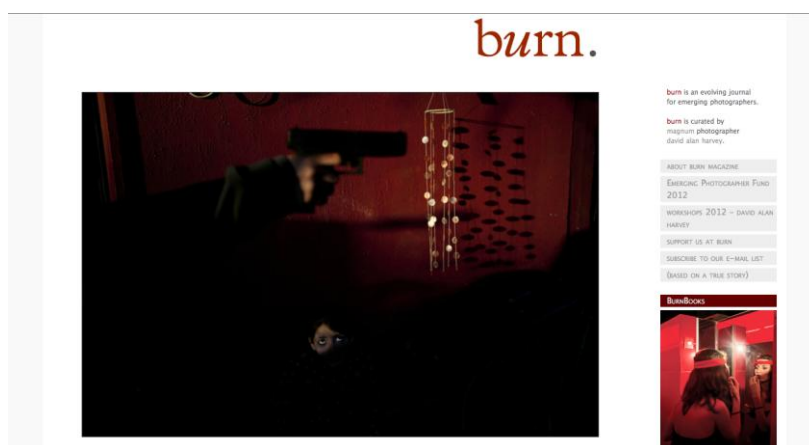
²² Dostupné z <http://www.burnmagazine.org/about/>, 20.8.2012

na galerie. V procesu je také rozvoj multimediální oblasti, která bude obsahovat slideshow a videa.

Další, především informační stránkou o fotožurnalismu je blog dvou fotografů Matta Luttona a Scotta Brauera s názvem **Dvafoto**. Autoři jej vytvořili zejména pro šíření a sdílení zajímavých dokumentárních projektů. Dávají možnost návštěvníkům nahrát svoje fotografie skrze online přijímač a mít tak možnost publikovat své projekty na tomto serveru. Na stránkách lze zároveň nalézt spoustu rozhovorů s renomovanými fotožurnalisty, seznam odkazů na nejrůznější blogy a v neposlední řadě kalendář s termíny uzávěrek celosvětových soutěží nebo grantů.

Autoři londýnské galerie 8, kteří úzce spolupracují s agenturou Panos Pictures, také spravují internetový portál **Foto8**. Ten jako většina ostatních internetových platform tohoto typu publikuje práce současných mladých fotožurnalistů. Součástí portálu jsou i aktuální informace o výstavách, recenze publikací, rozhovory s autory nebo články o fotografii.

Ve východní části Evropy si jistě zaslouží pozornost projekt **5 Klatek** polského dokumentárního fotografa a absolventa Institutu tvůrčí fotografie v Opavě Mariusze Foreckého. Spolu se svými kolegy vytvořil Forecký online magazín zaměřený na dokumentární fotografii. Časopis je volně přístupný ke stažení ve formátu pdf. Prezentuje práci současných polských, ale i zahraničních dokumentárních fotografů. Forecki na stránkách také nabízí autorům vytvoření online portfolia pro tablety firmy Apple. Jde o unikátní aplikaci, která umožňuje fotografům nabízet svá portfolia v dnes již velmi rozšířeném internetovém obchodě AppStore. Kdokoliv na světě si tak může za symbolickou částku pořídit do svého tabletu portfolio s řadou fotografií svého oblíbeného autora.

dvafoto

ДВАФОТО

Matt Lutton and
M. Scott Brauer
share their work
and others'

Worth a look: Christopher Anderson's portraits from the RNC and DNC

Sep 7, 2012 by M. Scott Brauer 1 Comment »

Like 1 Tweet 19

Christopher Anderson - New York magazine - Republican National Convention

RSS feeds

All posts

All comments

or subscribe by email

Email:

Submit

Powered by Feed My Inbox

Search for:

Search

Our Sponsors

Think Tank Photo makes rock-solid bags for all your needs. Support dvafoto with your purchase. And if you spend over \$50, you'll get a free item.

Internetová stránka <http://www.dvafoto.com/>

Internetová stránka <http://www.5sklatek.pl/>

6 ZÁVĚR

Fotožurnalistické agentury, a nejen ty evropské, od svého počátku plní funkci především paměti vizuální historie. Tato paměť je zaznamenávána těmi nejtalentovanějšími fotografi a jejich vybranými sériemi. Na rozdíl od tiskových agentur, kde je hlavní náplní fotografií pokrýt všechny důležité události ve světě, práce v prestižní agentuře, jako je Magnum, bude vždy privilegiem těch nejlepších. Po více než 60 letech existence si Magnum i přes všechny komplikace, kterými si prošla, drží prvenství v kvalitě a obsahu zaznamenávaných témat a to svědčí o exkluzivní společnosti fotografů. I v dalších nově vzniklých agenturách jako VII Photo nebo NoorImages se autoři odklánějí od požadavků mainstreamových periodik a věnují se především závažným celospolečenským tématům. Možnosti financování projektů sponzorskými příspěvky dovoluje fotografům zpracovávat dlouhodobé projekty se silným přesahem, jako je tomu například v projektu NoorImages *Consequences a Solutions* o změnách klimatických podmínek. Hledání nových trhů a uplatnění fotografií dovedl anglickou agenturu Panos Pictures k úzké spolupráci s neziskovým sektorem, což se prokázalo jako velmi dobrý tah. Nejlepší práce fotožurnalistů se stěhují do galerií a publikací. Fotožurnalisté se tak stávají umělci, i když jsem přesvědčen, že by to o sobě řekl jen málokterý z nich. Výjimkou v této oblasti je Agentura VU, jejíž koncept je na autorovi coby umělci postaven. Cílem této práce bylo také poukázat na vývoj samotných agentur. Doménou a nejvážnější disciplínou fotožurnalistických agentur bude vždy válečná fotografie. Velký prostor je však v současné době dáván autorským dlouhodobým projektům. V těch se fotografové zaměřují na konkrétnější témata, která jsou schopni prožít, pochopit a vizuálně zpracovat.

Snaha vytvářet společné projekty pod jedním uskupením je patrná u dalších výborných fotožurnalistů. Tato sdružení fungují hlavně za podpory grantů anebo širší veřejnosti. Nenabízejí prodej jednotlivých fotografií ani nedisponují archivem jako fotožurnalistické agentury, ale prodávají výsledný produkt, což jsou většinou knihy. U těchto sdružení je nesmírná svoboda při realizaci projektů, jejich existence je však do velké míry závislá na finanční podpoře druhých.

Je patrný vývoj fotožurnalismu, který je dán technickým, ale i myšlenkovým rozvojem společnosti. V době, kdy téměř každý člověk je vybaven fotoaparátem, může být fotožurnalistou kdokoliv, šanci uspět a zaujmout mají však pouze silné a propracované při-

běhy. S patrnou krizí fotožurnalismu v tištěných médiích přichází hledání nových uplatnění fotografických projektů. Obrovskou studnicí se ukázal být internet. Agentury na něm prezentují daleko více prací svých fotografů, než jaké je možno uplatnit v tištěných médiích. Zároveň je zde prostor pro širší prezentaci zpracovávaného tématu, a to prostřednictvím multimediálních projektů nebo videí. Obrovskou možností je internet také pro mladé, začínající fotožurnalisty. Agentury na něm nabízejí možnost zaslání svého portfolia, pokud agenturu takové zaujme, má autor šanci s ní navázat spolupráci. Řada internetových platforem zaměřených na fotožurnalismus také nabízí možnost prezentovat práci ještě nezavedených autorů. To podle mého názoru značně přispívá k rozšiřování zájmu o fotožurnalismus. Tyto aspekty mne vedou k pozitivnímu pohledu na vývoj fotožurnalismu. Skládání střípků vizuální historie naší společnosti si prostřednictvím fotožurnalistů své cesty nachází. A to je dobrá zpráva.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- KOBRÉ, Kenneth.** *Photojournalism: The Professionals' Approach.* Oxford: Focal Press, 2004.
- NETBAUER, Hendrik.** *Black Star – 60 years of photojournalism.* Vyd. 1., Kolín: Könnemann, 1997, 460 s., ISBN 3895082503
- HEINE, Achim, KOELN, Peter.** *Magnum's First.* Hatje Cantz, 2008, 212 s., ISBN 3775722157
- PARIS/MAGNUM.** *Photographs 1935-1981.* Aperture : New York, 1981
- GRIFFITH, Philip Jones.** *Vietnam Inc.* Phaidon Press, 2001, 221 s., ISBN 0714841528
- MEISELAS, Susan.** *Nicaragua.* Aperture/ICP, 2008, 120 s., ISBN 159711071X
- SOTH, Alec.** *Sleeping By the Mississippi.* Steidl, 2004, 120 s., ISBN 3865210074
- FRIEND, David.** *Questions Without Answers: The World in Pictures by the Photographers of VII.* Phaidon Press, 2012, 352 s., ISBN 0714848409
- LÁBOVÁ, Alena, & LÁB, Filip.** *Soumrak fotožurnalistiky?* Praha: Karolinum, 2009, 156 s., ISBN 978-80-246-1647-6
- KABÁTOVÁ, Barbora.** *Vývoj fotografických agentur ve světě.* Bakalářská práce, 2008, Univerzita Karlova v Praze
- HORKÝ, Petr.** *Fotografická agentura VII.* Bakalářská práce, 2006, Univerzita Karlova v Praze
- LANGER, Jan.** *Proměny fotožurnalistiky v digitálním věku.* Diplomová práce, 2011, Slezská univerzita v Opavě
- HUCKOVÁ, Barbora.** *Současné reportážní agentury ve Francii.* Diplomová práce, 1988, Filmová a televizní fakulta AMU
- GURYČA, Richard:** *Najděte mi novou story!* Fotografie magazín, 2006, č. 12, str. 11, ISSN: 1211-0019

SEZNAM POUŽITÝCH INTERNETOVÝCH ZDROJŮ

- <http://inmotion.magnumphotos.com/about/founders>, 12.7.2012
- http://www.magnumphotos.com/C.aspx?VP3=CMS3&VF=MAGO31_9_VForm&ERID=24KL535BZY, 15.7.2012
- <http://www.photohistories.com/interviews/23/philip-jones-griffiths?pg=all>, 18.7.2012
- http://www.magnumphotos.com/C.aspx?VP3=CMS3&VF=MAGO31_9_VForm&ERID=24KL532_M, 20.7.2012
- <http://www.viiphoto.com/photographer.html>, 25.7.2012
- <http://www.agencevu.com/stories/index.php?id=349&p=23>, 2.8.2012
- http://en.wikipedia.org/wiki/Mishka_Henner, 8.8.2012
- http://www.photography.at/work_fake_holidays.html, 10.8.2012
- [http://www.sputnikphotos.com/#/projects/3/is\(not\)](http://www.sputnikphotos.com/#/projects/3/is(not)), 12.8.2012
- <https://www.thesochiproject.org/shop/product/8/>, 16.8.2012
- <http://www.burnmagazine.org/about/>, 20.8.2012
- <http://lens.blogs.nytimes.com/2012/06/18/a-lone-wolf-approach-disfavored/>, 10.8.2012
- <http://www.aaronschuman.com/sothinterview.html>, 15.7.2012
- <http://www.vivisectfest.org/engleski/onama/projektvivisect.html>, 25.7.2012
- <http://www.eyecurious.com/review-donald-weber-interrogations/>, 27.7.2012
- http://www.youtube.com/watch?v=uQ3DZsAS1eU&feature=player_embedded, 28.7.2012
- http://www.photoeye.com/magazine/reviews/2009/11_17_Fake_Holidays.cfm, 15.8.2012
- <http://www.fotofestiwal.com/2012/en/programme/block-i-network/presentation-of-collectives-collective-space/sputnik-photos/>, 25.8.2012
- <http://lightbox.time.com/2012/02/13/summer-songs-of-the-russian-riviera/#1>, 28.8.2012
- <http://www.mgml.si/en/jakopic-gallery/current-exhibition-425/magnum-s-first-the-face-of-time-5625/>, 13.7.2012
- <http://www.magnumphotos.com/>, 20.7.2012
- <http://www.agencevu.com/>, 2.8.2012
- <http://www.burnmagazine.org/>,
- <http://viiphoto.com/>, 25.7.2012
- <http://noorimages.com/?id=splash>, 28.7.2012
- <http://www.sputnikphotos.com/>, 12.8.2012
- <http://anzenberger.com/>, 15.8.2012
- <http://momentagency.com/>, 28.7.2012
- <http://www.dvafoto.com/>, 20.8.2012
- <http://www.foto8.com/new/>, 20.8.2012
- <http://www.panos.co.uk/>, 8.8.2012
- <http://www.bjp-online.com/>, 20.8.2012
- <http://www.5klatek.pl/>, 20.8.2012
- <http://www.martinparr.com/index1.html>, 20.7.2012
- <http://alecsoth.com/photography/>, 20.7.2012
- <http://www.ronhavig.com/>, 25.7.2012
- <http://www.joachimladefoged.com/>, 25.7.2012
- <http://donaldweber.com/>, 25.7.2012
- <http://www.jessicadimmockphotography.com/>, 25.7.2012
- <http://pepbonet.com/>, 28.7.2012
- <http://www.zizola.com/>, 28.7.2012
- <http://www.vanessawinship.com/projects.php>, 2.8.2012

<http://www.nicolascomment.fr/>, 2.8.2012

<http://www.denis-darzacq.com/>, 2.8.2012

<http://thomaslefeldt.com/>, 28.7.2012

<http://www.johanbavman.se/>, 28.7.2012

<http://www.timhetherington.com/>, 8.8.2012

<http://mishka.lockandhenner.com/blog/>, 8.8.2012

<http://www.photography.at/index.html>, 15.8.2012

<http://kpic.at/>, 15.8.2012

JMENNÝ REJSTŘÍK

- ANZENBERGER, Regina Maria 43
ARNOLD, Eve 13
BALCO, Andrej 46
BARONOVÁ, Barbora 53
BAVMAN, Johan 36, 37, 38
BERMAN, Nina 27
BISCHOF, Werner 12, 14
BLEASDALE, Marcus 21
BONET, Pep 27, 28, 29
BRASSAI 10
BRESSON, Henri Cartier 12, 13, 14, 32
BRUCE, Andrea 27
BRUGGEN, Van Arnold 9, 50, 51, 53
BRYKCZYNSKI, Jan 46, 48
BURRI, René 14
CAPA, Cornell 14
CAPA, Robert 10, 11, 12, 13, 32
CAUJOLLE, Christian 32
COMMENT, Nicolas 33, 34
DAVIDSON, Bruce 14
DARZACQ, Denis 33, 35
DIMMOCK, Jessica 26
DOISNEAUA, Robert 10
ERWITT, Elliott 14
EVANS, Adrian 39
EVANS, Walker 19
FAZZINA, Alixandra 27
FEININGER, Andreas 11
FORECKI, Mariusz 55
FRANK, Robert 19, 41
GLINN, Burt 13
GOEBBELS, Paul Joseph 10
GORO, Fritz 11
GREEN, Stanley 27
GREENFIELD, Lauren 21
GRIFFITHS, Philip Jones 14, 16, 17
GRUYERT, Harry 14
GUTTMANN, Simon 10
HAAS, Ernst 13
HARTMANN, Erich 13
HARVEY, David Alan 54
HAVIV, Ron 21, 22, 23, 24
HENNER, Mishka 40, 41, 42, 48
HONSTRA, Rob 9, 50, 51, 52, 53
HETHERINGTON, Tim 40
HUBSCHMANN, Kurt 10
JUVAN, Manca 46, 48
KASHI, Ed 21

- KERTÉSZ, André 32
KEYZER, Carl De 14
KNIGHT, Gary 21
KORNFELD, Kurt 10
KORF, Kurt 10
KOZYREV, Yuri 27
KRAMARZ, Andrej 46
KRATOCHVÍL, Antoním 21, 22
LADEFOGED, Joachim 21, 24
LECHENPERG, Herold 10
LEKFELD, Thomas 36, 37
LESSING, Erich 13, 14
LIANKEVICH, Andrei 46
LOHUIZEN, Kadir van 27
LORANT, Stephan 10
LOWENSTEIN, Jon 27
LUCZAK, Michal 46
LUTTON, Matt 55
MALUSZYNSKI, Chris 36
MAN, H. Felix 10
MAN, Ray 32
MAYER, Ernest 10
MARQUIS, Jean 14
MARX, Alfred 10
MEISELAS, Susan 14
MIELNIKIEWICZ, Justyna 46, 48
MILACH, Rafal 46, 48
MORATH, Inge 13, 14
MORRIS, Christopher 21
NACHTWEY, James 21
PAGETII, Franco 21
PANCZUK, Adam 46, 48
PARR, Martin 14, 16, 18, 19
PEPE, Dita 53
PERESS, Gilles 14
PICHLER, Klaus 43, 45
POWER, Marc 14
RADO, Charles 10
RAUSCHENBERG, Robert 41
RAYSS, Agnieszka 46, 48
RIBOUD, Marc 13
RICHARDS, Eugene 14
RIEDLER, Reiner 43, 44
RODGER, George 12
SAFRANSKI, Kurt 10
SEIDL, Ulrich 45
SALOMON, Erich 10
SANDERS, Walter 11
SCOTT, Brauer 55
SEYMOUR, David 12
SHORE, Stephen 19
SINGER, Filip 46

SINCLAIR, Stephanie 21

VANDIWET, William 12

SMEJKAL, Pavel Maria 42

WAIT, James 21

SMITH, Eugene 11

WEBER, Donald 25

SOTH, Alec 19, 20

WEBB, Alex 14

STANMAYER, John 21, 22

WEIR, Peter 44

STOCK, Dennis 13

WINSHIP, Vannesa 33

TACONIS, Kryn 13

ZIZOLA, Francesco 27, 30, 31